

# Locale Belangen

Orgaan van de Vereeniging voor Locale Belangen.

Verschijnt den 1sten en 16den van elk maand.

De Vereeniging is opgericht in 1912 en als rechtspersoon erkend bij Gouvernementsbesluit d. d. 1 Juli 1922 No. 75. Zij stelt zich ten doel, de ontwikkeling van het gewestelijk en plaatselijk zelfbestuur en de algemeene belangen van locale ressorten te bevorderen.

Commissie van Redactie:

H. J. DROST, F. W. M. KERCHMAN, G. de RAAD, R. SLAMET.

Redactie-Secretaris: H. OBBINK.

Redacteur voor lokaal-technische aangelegenheden: J. J. G. E. RÜCKERT.

Vaste medewerkers: Mr. C. J. van HASSELT, Gerard JANSEN, Mr. M. D. de JONG, Th. van KEMPEN, en Dr. H. J. LEVELT.

Opneming van een stuk beteekent niet, dat de Redactie zich met den inhoud vereenigt.

Alle stukken uitsluitend te adresseeren: POSTBOX 38, SEMARANG.

## Opstellen over Staats- en Gemeenterecht.

door Mr. J. TEN BRINK.

II (*Vervolg*).

### Het petitie-recht der openbare gemeenschappen.

Het hiervoren gegeven historisch overzicht<sup>1)</sup> staakten wij bij de intrede in de grondwet van 1814 van de bevoegdheid van de Provinciale Staten tot het voorstaan van belangen. Ter wille der volledigheid behoort vermeld te worden, dat waar in de grondwet van 1815 aan de plaatselijke besturen een afzonderlijke afdeeling werd gewijd, de bevoegdheid dier besturen om de belangen van hunne plaatsen en derzelver ingezetenen bij den Koning en de Staten hunner Provinciën voor te staan afzonderlijk (bij artikel 160) werd vastgelegd; de bevoegdheid voor de Staten der Provinciën op dit stuk, wordt — zonder de vermelding van de Landschappen van 1814, — teruggevonden in artikel 151 dier grondwet. Deze bepalingen zijn vervolgens in de volgende grondwetten overgegaan; in 1848 werd voor de gemeente-besturen de bevoegdheid verruimd tot het voorstaan van belangen ook bij de Staten-Generaal.

<sup>1)</sup> Zie Loc. Bel. blz. 844 e.v.

Moet aan de hand van het vorenstaande alle verband tusschen artikel 8 der Grondwet en de artikelen 138 en 148 dier wet worden losgelaten, dan is er voor toetsing van de strekking der laatste aan de draagwijdte van het eerste, geen plaats. De strekking zal moeten vastgesteld worden naar den inhoud der bepalingen zelve.

Vooreerst kan dan geconstateerd worden, dat wat het voorstaan der belangen van de ingezetenen betreft, de bepaling alleen het oog heeft op „de ingezetenen” als geheel. Bepaalde ingezetenen kunnen voor hunne bijzondere belangen dus in provincie- en gemeentebestuur geen woordvoerder vinden bij de gestelde machten — als ten minste zulke belangen niet tevens opleveren provinciaal of gemeentelijk belang, — hetgeen in de practijk veel voorkomt.

Het tweede punt is de vraag, of de besturen bij het voorstaan der belangen van ressort en ingezetenen mogen treden ook buiten het terrein van de verder hun toegemeten werkzaamheid: regeling en bestuur der huishouding. Deze vraag is, naar mijne meening, bevestigend te beantwoorden. Tusschen de twee hoofdbevoegdheden der besturen: het regelen en besturen der huishouding (de „autonomie”), en het voorstaan der belangen, legt de grondwet geen verband. En evenmin de provincialewet en de gemeentewet. Ten aanzien van het voorstaan van belangen herhalen deze wetten eenvoudig wat de grondwet reeds vaststelt (P. W. art. 93; Gem. W. art. 128); en ten aanzien van de „autonomie” doet de Provinciale wet in artikel 130 hetzelfde, terwijl — terecht — de Gemeentewet deze attributie niet herhaalt. Beide wetten regelen dan verder de distributie van deze bevoegdheid over de verschillende bestuursorganen der gemeenschappen (P. W. art. 94, Gem. W. art. 167).

Zou men willen aannemen, dat de bevoegdheid tot voorstaan van belangen is beperkt tot de belangen op het terrein van de autonomie, dan volgt daaruit noodzakelijk, dat de artikelen 138 en 148 der Grondwet niet anders zouden inhouden dan de beperking van de fors, waarvoor die belangen uitsluitend mogen bepleit worden. Dit zou o.m. meebrengen, dat b.v. de gemeente niet het recht zou hebben de belangen, liggend op het gebied der gemeentelijke huishouding, te bepleiten bij een andere gemeente of bij het waterschap. Duidelijk is, dat dit niet bedoeld kan zijn.

Naar letter en bedoeling der bepalingen is te aanvaarden, dat hier het recht gegeven is tot het opkomen voor belangen, *daar en zoo dikwijls* als de besturen *dat noodig of wenschelijk achten*. Het belang van een gemeente kan betrokken zijn bij den aanleg van een spoorweg, bij het graven van een kanaal, bij den aanleg van electriciteitsvoorzieningen door Rijk of Provincie, bij het droogleggen van een binnenzee of van een meer, zonder dat die belangen iets te maken hebben met de autonome taak; zoo ook bij het opheffen of het stichten van een hoogeschool in een andere

gemeen-  
kunne-  
Grond-  
gemeen-  
inderd-  
dit k-  
object-  
eenig-  
wordt-  
door-  
waarb-  
achten-  
autorit-  
kunne-  
brenge-  
niet on-  
bestuu-  
ongron-  
aange-  
niet in-  
wel ni-  
Is vo-  
bepalin-  
worden-  
overtoll-  
sustenu-  
het bet-  
de eers-  
komt d-  
Koning-  
Staten-  
onderzo-  
oordeel

Met  
vraagst-  
geval is  
practijk  
een voo-  
ving op

\*) Ver

gemeente, bij het heffen van een Landsbedrijfsbelasting. De voorbeelden kunnen schier oneindig vermeerderd worden. Op deze gevallen heeft de Grondwet het oog, evenzeer als op de gevallen, die de autonome taak der gemeente raken. En daarbij kan niet gedacht zijn aan den eisch dat *inderdaad* het gemeentelijk belang in de zaak betrokken *is*. Wie toch zou dit *kunnen* uitmaken\*)? Wie heeft de maatstok in de hand waaraan *objectief* kan worden afgemeten of eenig vertoog of voorstel inderdaad eenig gemeentelijk of provinciaal belang raakt? De autoriteit, welke geadieerd wordt toch zeker niet *eerder* dan de vertooger? De bevoegdheid kan dus door provinciaal en gemeente-bestuur gehanteerd worden in ieder geval, waarbij zij het provinciaal of gemeentelijk belang bij de zaak *betrokken achten*. Immers dan is het voor die besturen tijd om te betoogen. Acht de autoriteit het aldus behartigd belang wel buiten spel, dan zal zij daarvan kunnen doen blijken, of de zaak kunnen deponeren. Maar het voorbrengen van het betoog, het voorstaan der belangen, wordt daarmee niet ongrondwettig. Geen macht in den staat kan provincie- of gemeente-bestuur beletten van deze bevoegdheid gebruik te maken. Van ongrondwettigheid kan alleen sprake zijn in geval zou kunnen worden aangetoond, dat het betrokken bestuur de zaak, die het voorbrengt of bepleit, *niet* in het belang van zijn ressort of de ingezetenen daarvan acht. Dat dit wel nimmer zal voorkomen, behoeft niet nader te worden betoogd.

Is voor de toekenning van deze bevoegdheid dan wel een grondwettelijke bepaling noodig? Staat spreken niet ieder vrij, en ook betoogen? Dit kan worden volgehouden, en dit is ook dikwijls als motief aangevoerd voor de overtolligheid of nutteloosheid der grondwettelijke bepalingen. Maar dit sustenu moet dan terstond hiermede aangevuld worden, dat degenen tot wie het betoog gericht wordt, daarmee ook kan doen wat hij wil; en wel in de eerste plaats het betoog „voor kennisgeving aannemen”. En hier nu juist komt de practische beteekenis van het verleenen van het recht te voorschijn: Koning, Staten-Generaal, — en waar de gemeente betoogt ook de Provinciale Staten — zijn door deze bepalingen gehouden *het vertoog op zijn waarde te onderzoeken*, en met de belangen van den vertooger, — voorzoover naar hun oordeel gewenscht of noodig, — rekening te houden.

Met de vaststelling van beteekenis en draagwijdte van het recht, is het vraagstuk nog geenszins afgehandeld. Als met zoovele wettelijke bepalingen het geval is, geeft ook de vorm waarin het vervat is, tot talloze vragen in de practijk aanleiding. Waar ook in dit opzicht aan Nederlandsche ervaring een voorbeeld zal zijn te nemen, moet andermaal de Nederlandsche wetgeving op dit punt bespreking vinden. Hoewel de thans te behandelen kwes-

---

\*) Vergelijk het betoog bij Buys II blz. 135; en bij Oppenheim I blz. 158.

ties van minder belang zijn, dan het vaststellen van de beteekenis van het recht, hebben zij beteekenis voor de practijk.

Beperken wij voor Nederland ons tot de gemeente. Immers de bepaling voor de Provincie — artikel 138 Grondwet — laat niet de vraag open, die voor de gemeenten rijst. Voor de provincie toch is bepaald dat *de Staten* het recht uitoefenen; voor de gemeenten — in artikel 148 Grondwet, — dat *de gemeente-besturen* het doen. De Indische bepalingen zijn nauwer: voor Provincie, Gemeente en Regentschap is de bevoegdheid aan *de raden* toegekend. Voor de Nederlandsche gemeente alleen valt dus uit te maken *wie* het recht toekomt, aan den raad, aan het college van B. & W., of aan den Burgemeester, — of aan alle drie? De schrijvers — ik laat nu verdere aanhalingen maar achterwege — antwoorden hierop: alleen de raad is bevoegd. Immers artikel 167 Gemeentewet draagt met betrekking tot de regeling en het bestuur van de huishouding der gemeente alle bevoegdheid aan den Raad op, die niet bij die wet of bij eenige andere wet aan den burgemeester of aan B. & W. is op gedragen. Wordt dus ergens in een wet gesproken van „gemeentebestuur”, zonder dat gedefinieerd wordt welk der verschillende bestuursorganen bedoeld is, dan moet onder „gemeentebestuur” verstaan worden: de raad.

Men stuit hier op een zonderlinge inconsequentie van onze schrijvers. Met klem van redenen wordt door hen betoogd, dat de beteekenis van artikel 148 Grondwet (en 128 Gemeentewet) naast artikel 8 der Grondwet juist is, dat de Gemeentebesturen mogen vertoogen ook over onderwerpen, die *niet* tot hun bepaalden werkkring behooren. Niettemin achten zij het artikel, dat de distributie *van dien bepaalden werkkring* over de bestuursorganen regelt, op de bepaling van toepassing.

En hier wordt bovendien geheel uit het oog verloren, dat de toekenning van het vertoogrecht door de Grondwet geschiedt *naast* de toekenning der autonomie: Beide bevoegdheden hebben om zoo te zeggen gelijken rang en statie; het zijn broeders, — ieder met een eigen bestaan. De regels voor de autonomie geldend, zijn op het vertoogrecht niet van toepassing. Terecht brengt de gemeentewet dan ook in de afdeeling der wet, die handelt over de bevoegdheid van de gemeentebesturen, de twee bevoegdheden in twee verschillende titels onder. De eerste titel brengt alleen „algemeene bepalingen”, en als eerste daarvan de (naast de grondwet overbodige) toekenning van het vertoogrecht; de tweede titel bevat de verdere regeling van de autonomie, en opent met het reeds meermalen vermelde artikel 167 (distributie over de bestuursorganen „met betrekking tot de regeling en het bestuur van de huishouding der gemeente”).

Aldus: wat voor autonomie is geschreven is niet voor vertoogrecht geschreven; en dus heeft de distributie-regel voor de autonomie met laatstge-

noem  
is, wi  
uitoef  
Neen,  
dat all  
practij  
burger  
woord  
Nederl  
zulk e  
waarbi  
langen'  
tot der  
hieraan  
hun op  
moeten  
zich pe  
onze w  
zich de  
ongetw  
te depo

De F  
ting de  
tot we  
leiden,  
ters nie  
Generaa  
ons — b  
de vert  
onpracti  
wijziging  
elk der v  
bestuur

Ten a  
dat die  
hierarchi  
geering  
immers  
ties in hu  
van belan  
Zal de

noemd recht niets uit te staan. Zoodat onze conclusie is: waar niet bepaald is, wie der bestuurs-organen het vertoogrecht in het bijzonder zal mogen uitoefenen, zijn al die organen daartoe bevoegd. Gaat dit niet te ver? — Neen, te ver gaat de conclusie juist van de staatsrechtbeschrijvers, die meenen dat alleen de raad mag vertoogen. Immers, wat zien wij herhaaldelijk in de practijk gebeuren? Toch zeker dat zoowel de colleges van B. & W. als de burgemeesters zich tot de Kroon (en Haar raadgevers) en volksvertegenwoordiging richten met betoogen over gemeentelijke belangen. Volgens de Nederlandsche schrijvers — *en volgens de Indische wettelijke bepalingen*, — is zulk een optreden *onwettig*; *immers alleen* de raad mag belangen voorstaan, — waarbij niet vergeten mag worden dat deze bepaling *ook* ziet op de „belangen” die wél liggen op het terrein van werkzaamheid, en die wél behooren tot den werkkring der gemeentelijke besturen. Hield men zich inderdaad hieraan, dan waren de dagelijksche besturen onzer gemeenschappen voor hun optreden naar buiten, met lamheid geslagen. Ontwettig zou dan b.v. moeten gestempeld worden het ondernemen van B. & W. van Batavia, om zich per rekest tot den Volksraad te wenden inzake de salaris-korting. Naar onze wetgeving had de Volksraad hier het hoofd moeten afwenden, en vooral zich de ooren moeten dichtstoppen; B. & W. gingen hun wettelijke bevoegdheid ongetwijfeld te buiten. Niettemin heeft de Volksraad niet besloten het request te deponeren.

De Hollandsche practijk stoort zich blijkbaar evemin aan de opvatting des deskundigen, als bij ons de Volksraad aan de wet. En gelukkig; tot welke ongewenschte consequenties zou het toch niet in de practijk leiden, als aanvaard werd, dat de colleges van B. & W., en de burgemeesters niet bevoegd zijn de belangen van hunne ingezetenen bij Kroon, Staten Generaal en de Staten der provincies voor te staan. Intusschen is bij ons — blijkbaar onder invloed der Nederlandsche schrijvers — wettelijk de vertoog-bevoegdheid tot de raden beperkt. Dat zulks ongewenscht en onpractisch is, behoeft zeker geen nader betoog; evenmin, dat bij de eerste wijziging der ordonnanties de voorschriften herzien behooren te worden; elk der verschillende organen van het gemeentelijk provinciale en regentschap-bestuur behoort de bevoegdheid te worden toegekend.

Ten aanzien van den Gouverneur en den Regent zou men kunnen opwerpen, dat die toekenning overbodig is; immers deze beiden zijn ambtenaren, in de hierarchie van het bestuursstelsel ingepast; zij kunnen als ambtenaar de Regeering adieeren. Toch schijnt het gewenscht ook hen niet uit te zonderen; immers deze ambtenaren zijn naar de voorschriften der betrekkelijke ordonnanties in hun gemeenschap bestuursorgaan (P. O. art. 4; Reg. O. art. 4), zoodat het van belang kan zijn, dat zij als zoodanig de bevoegdheid kunnen hanteeren. Zal de toekenning der bevoegdheid aan de verschillende bestuursorganen

ieder in vollen omvang moeten geschieden? Het schijn niet noodig dit te doen voorzover het betreft het voorstaan van de belangen der ingezetenen; het komt uiterst zelden voor, dat de belangen van de ingezetenen niet tevens die der gemeente zijn. Voor deze zeldzame gevallen zouden de raden uitsluitend bevoegd kunnen blijven.

Wat brengt het ontwerp der Herzienings-commissie hier voor nieuws? De Commissie behoudt de beperking van de bevoegdheid tot de raden. Zij wijzigt echter de opsomming van de autoriteiten, waartoe die raden zich wenden kunnen in: „de bevoegde macht”. (Ontwerp S. G. O. artikel 68: „De raad kan de belangen der stadsgemeente en van hare ingezetenen voorstaan bij de bevoegd macht”). De wijziging komt voor een belangrijke verbetering te zijn. Terecht merkt de Commissie op, dat onze wetgeving, — evenzeer als de Nederlandsche — bij de opsomming een wankel stelsel huldigt. Hieraan kan worden toegevoegd, dat er geen goede reden is te vinden voor het feit, dat de Stadsgemeente-ordonnantie onder de autoriteiten *niet* noemt het College van Gedeputeerden, en de Regentschaps-ordonnantie zulks wel doet.

De Commissie wenscht hier de uitdrukking van artikel 8 Grondwet (166 I. S.) op te nemen, en stelt dus: bij de bevoegde macht. Is dat wel goed Nederlandsch? Is „bevoegd” op zichzelf wel een bepalend bijvoegelijk naamwoord? Behoort bij het gebruik van het woord „bevoegd” niet te blijken waartoe de bevoegdheid strekt? De Constitutie van 1806 (artikel 5) had dan ook: „aan de *daartoe* bevoegde magt”. Men heeft echter bij het ontwerpen van onze Grondwet van 1814 haastiglijk ingezien, dat men met deze toevoeging nog verder van huis kwam. De term is de vertaling van de Fransche Constitutie van 1795, die ter plaatse van „*autorités constituées*” sprak. \*) Zou de bedoeling niet beter worden weergegeven door te spreken van „de gestelde machten”?

Indien men de bepaling van onze ordonnanties ongewijzigd zou willen handhaven voorzover betreft de toekenning van de bevoegdheid alleen aan de raden, dan blijft ook voor ons van belang de in Nederland besproken kwestie, hoever de bevoegdheid van het college van B. & W. reikt ten aanzien van het eigenlijke „petitie-recht” (art. 8 Grondwet, art. 166 I. S.). Men concludeert, dat aan dit college ook op dit *gebied* geenerlei bevoegdheid toekomt. De constructie is \*\*): de gemeente moet worden aangemerkt als wettig bestaand lichaam (naar de I. S.: als een

\*) Opmerkenswaardig is, dat hoewel het artikel (oorspronkelijk) aan een Franschen tekst is ontleend, men in 1815, toen de Grondwet in twee talen werd uitgegeven, niet tot den oorspronkelijken Franschen tekst terugkeerde, doch de „Nederlandsche” tekst, die van „de bevoegde macht” sprak, in de Fransche uitgaaf omzette in „*autorités compétentes*”.

\*\*) Zie o. a. Van Loenen II, blz. 6.

„lichaam wettelijk samengesteld of als zoodanig erkend” — wat nog da-  
teert uit de grondwet van 1848); artikel 128 der Gemeentewet (gelijk aan  
artikel 148 Grondwet) zegt, dat het „gemeentelijk petitie-recht” aan „de  
besturen” der gemeenten toekomt; vervolgens maakt dan weer het herhaal-  
delijk vermeld artikel 167 Gemeentewet uit, dat hier onder „bestuur” moet  
worden verstaan: de raad.

De Nederlandsche conclusie, dat hier B. & W. werkeloos moeten blijven,  
kan worden onderschreven; de constructie die daartoe voert, kan echter  
niet worden aanvaard. Hierbij wordt weder een direct verband gelegd tus-  
schen het (burgerlijk) petitie-recht en het vertoogrecht, doordat aanvaard  
wordt, dat krachtens artikel 128 Gemeentewet het petitie-recht van artikel 8  
Grondwet, toekomt aan de Gemeentebesturen. Bij de ontkenning aan dit  
verband, moet de constructie zijn voor ons recht: de gemeente is een „wet-  
telijk samengesteld lichaam”; het petitie-recht van art. 166 I. S. is voor  
zulke lichamen beperkt tot onderwerpen, tot hun bepaalde werkzaamheden  
behoorend, — dat wil dus zeggen tot onderwerpen die liggen op het gebied  
der autonomie. Voor dit gebied bepaalt artikel 70 der S. G. O., dat aan den  
raad regeling en bestuur behoort voorzoover de bevoegdheid te dien aan-  
zien niet aan het college van B. & W. of aan den burgemeester is voorbe-  
houden of door den raad is opgedragen. Dus: alleen de raad kan petion-  
neeren, — zoolang de raad dat niet aan een der twee verdere bestuursor-  
ganen der gemeente opdraagt.

Zal echter ooit een raad petionneeren, — „petitionneeren” dan gebruikt in de  
juiste beteekenis van artikel 8 Grondwet en artikel 166 I. S.? Hiermede kom ik  
terug op de hooger besproken circulaire van den Nederlandschen Minister van  
Financiën omtrent de kwestie, of de betreffende stukken al dan niet ge-  
zegeld behooren te zijn. Die Minister — weliswaar in het jaar 1850 — bleek  
van oordeel, dat gezegeld behoorden te zijn die stukken, die vragen om een  
genot, een voorrecht, of die individueel belang betreffen. Gezegeld behoo-  
ren echter alleen te zijn de stukken ingediend op grond van artikel 8  
(toen 9) Grondwet, en blijkens de omschrijving doelt de Minister dan ook  
op „petitie’s”. Edoch: de gemeentebesturen kunnen van dit petitie-recht  
alleen gebruik maken voor onderwerpen tot hun bepaalde werkzaamheden  
behoorend. Het is duidelijk dat op *dat* gebied nooit kan liggen een vraag  
om een genot, een voorrecht, of een individueel belang. De gemeentebes-  
turen mogen alleen petionneeren op het gebied der autonomie; en om op  
dit terrein wenschen aan de gestelde machten te kennen te geven, zal toch  
wel geen gemeentebestuur grijpen naar artikel 8 Grondwet, doch altijd naar  
artikel 148 dier wet; het zal niet „petitionneeren”, doch „vertoogen”; waar-  
uit dus volgt dat zij nimmer zullen „petionneeren”.

Het onderzoek aan wie de bevoegdheid staat, uit artikel 8 der Grondwet

en uit art. 166 der I. S. aan de Gemeentebesturen toekomend mist dus alle practische beteekenis.

Een laatste vraag blijft mij te behandelen over: is het wel gewenscht om, als vast staat dat het vertoogrecht een zoo wijde strekking heeft, dat recht zonder reserve toe te kennen aan de lagere openbare gemeenschappen. Bij de beantwoording van die vraag zal dan voornamelijk te letten zijn op de geringe geschooldheid der Regentschapsbesturen. In Nederland is dezelfde vraag gesteld, zoodat wij wederom het oog daarheen zullen moeten richten. Wel zijn de factoren, die bij de beantwoording in aanmerking komen, in beide landen niet over de geheele linie gelijk; doch ook hier kunnen wij uit opgedane ervaring profijt trekken. Er is dan in Nederland een periode geweest, waarin van dit recht op verontrustende wijze gebruik werd gemaakt; het was in de jaren 1828, 1829 en 1830, in welke de Staten der Zuidelijke provinciën en der daarin gelegen gemeenten, zich met staatkundige grieven tot de Regeering wendden. In de troonrede van 1828 werd een vermaning gericht aan de besturen dezer gemeenschappen om bij de uitoefening van het „petitie-recht” binnen de wettelijke grenzen te blijven. Een Koninklijke boodschap van December 1829 tot hetzelfde doel, werd zelfs een dadelijke aanleiding tot het conflict met de Zuidelijke gewesten. Deze houding der Regeering werd waarschijnlijk meer ingegeven door den onwelkomen inhoud der vertoogen, dan door de overweging, dat het beter is te vernemen wat er voor grieven onder de bevolking leven, dan daarvan onkundig te blijven. In ieder geval zijn de latere schrijvers eenstemmig in hun meening, dat het recht onverkort moet gehandhaafd blijven. Buys <sup>1)</sup> constateert dat het recht talloze malen de heilzaamste vruchten heeft gedragen, en van pogingen tot misbruik sedert 1830 nauwelijks een spoor meer te vinden is. Oppenheim <sup>2)</sup> deelt mede, dat de ervaring niet heeft geleerd dat de gemeentebesturen misbruik maken van de ruime bevoegdheid. Bovendien vreest hij van schrapping van artikel 148 Grondwet het scheppen van een ruim veld voor geschillen; immers dan zal telkens de vraag aan de orde komen, of met het vertoog de grenzen van artikel 8 Grondwet worden overschreden,— of het speciale geval al dan niet behoort tot den bepaalden werkkring van het vertoogend bestuur. Hij ziet in het recht een uitnemend middel om, als het gewichtige volksbelangen betreft, de hoogere besturen bekend te maken met het inzicht van degenen, die het vertrouwen van hun medeburgers genieten.

Het komt mij voor, dat men zich bij deze inzichten ook voor Indië kan aansluiten. Het is in het eigen belang van een centrale regeering op de hoogte te zijn en te blijven van de verlangens en gevoelens onder de bevolking; het is tegen haar belang bruikbare wegen die daartoe voeren,

<sup>1)</sup> Grondwet II blz. 136.

<sup>2)</sup> Gemeenterecht I blz. 159.

te ve  
geza  
geen  
te ke  
blijve  
daarb  
het c  
recht  
verlee  
zij va  
daarv  
nieuw  
getrof  
moete

B a t a

Eine  
nomis  
getroff  
op eer  
wone  
dat is  
gevolg  
gemeen  
onjuist  
eenigsz  
Ik za  
financie  
nemen  
de bed  
wel eer  
gedemo  
niet vo  
inzake  
geerling  
geheel  
baar, fe  
Nu is  
ernstige  
inkomst

te versperren, alleen uit vrees, dat misbruik daarvan mogelijk is. Het hooger gezag is daarenboven tot het treffen van maatregelen op grond der vertoogen geenszins verplicht. Het kan, desgeraden, eigen koers naar op deze wijze te kennen gegeven verlangens en inzichten, richten; het kan ook van oordeel blijven, dat zulks niet geraden is. Onverkorte toedeeling van dit recht ligt daarbij geheel in de democratische lijn, langs welke de decentralisatie van het centraal gezag zich beweegt. Men verlieze niet uit het oog, dat dit recht aan de lagere besturen als onderdeelen van het geheel de bevoegdheid verleent, hun stem te doen hooren, ook in het algemeen staatsbestel, als zij van oordeel zijn dat het belang van hun ressort of van de ingezetenen daarvan, hen daartoe roept; zoowel daar waar het betreft het treffen van nieuwe maatregelen, als waar het gaat om werking en gevolgen van reeds getroffen maatregelen; en dat die besturen toch wel bij uitstek bevoegd moeten geacht worden, dat belang te beoordeelen.

Batavia(c), October 1931.

### Op den goeden weg?

Eindelijk wordt nu ook de decentralisatie door de gevolgen van de economische depressie, die zoo zwaar op de geheele wereld drukt, ernstig getroffen n.l. door de aankondiging der Regeering, dat voor 1932 minstens op een vermindering der Landsuitkeering met 10% der begrooting der gewone uitgaven gerekend moet worden en als het kan op meer. Inderdaad dat is een ingrijpende maatregel, die verre overschrijdt, wat tot dusverre als gevolg van de malaise was ondervonden. Want al waren de decentralisatie gemeenschappen uiteraard daardoor niet geheel onberoerd gebleven, het zou onjuist zijn te beweren, dat hun financieele positie daardoor ook maar eenigszins ernstig was geschokt.

Ik zal hierop niet dieper ingaan, daarvoor zou ik genoodzaakt zijn de financieele geste van de verschillende raden afzonderlijk in beschouwing te nemen en dat zou me niet alleen te ver voeren, maar het ligt ook niet in de bedoeling van dit artikeltje. Dat er bij de lagere gemeenschappen nog wel eenige speling aanwezig was is o.m. als algemeen verschijnsel duidelijk gedemonstreerd, toen het overgrootste deel dier gemeenschappen voor 1931 niet voldeed aan het ernstige beroep der Regeering om Haar politiek inzake de salariering der ambtenaren te volgen. De daarbij door de Regeering en door de gemeenschappen ingenomen standpunten blijven hierbij geheel buiten beschouwing, ik constateer slechts het, voor ieder waarneembaar, feit.

Nu is er in onze moderne samenleving weinig, dat door de meeste menschen ernstiger en onaangenamer wordt gevoeld dan de aantasting van hunne inkomsten en van hunne financieele vooruitzichten.

En het is dan ook volkomen begrijpelijk, dat zij die verantwoordelijk zijn voor den gang van zaken in de lagere gemeenschappen onmiddellijk ernstig en onaangenaan getroffen waren door de mededeeling der Regeering, dat zij in het vervolg op geen, dan wel een sterk verminderde landsuitkeering hadden te rekenen.

Onwillekeurig gevoelt men zijn rechten aangetast, waarin men tevens meent een aanslag op de autonomie der lagere gemeenschappen te onderkennen en maakt zich op tot verdediging van die rechten. De bezwaren, de moeilijkheden worden daarbij breed uitgemeten en het is heelemaal niet vreemd te hooren spreken van onoverkomelijke moeilijkheden.

Nu wil ik allerminst beweren, dat de Regeerings maatregelen geen moeilijkheden, groote moeilijkheden, ja soms bijzonder groote moeilijkheden met zich brengen, maar „onoverkomelijk” kan ik die moeilijkheden nergens zien, zooals ik hierna zal uiteenzetten.

Dat intusschen de moeilijkheden in de verschillende ressorten zeer uiteen kunnen loopen en dat het daarom niet aangaat alle gemeenschappen zonder meer over een kam te scheren blijkt de Regeering zelf te hebben ingezien, het rondzenden van den Heer Strik langs de verschillende gemeenschappen wijst daarop.

Vooropstellende nu, dat de decentralisatie in algemeenen zin ernstige moeilijkheden van den Regeeringsmaatregel zal hebben onder het oog te zien, meen ik er in de eerste plaats op te moeten wijzen, dat deze onvermijdelijk zijn. De financieele toestand van s'Lands financiën is toch zoodanig, dat rigoureuze maatregelen niet achterwege kunnen blijven, wanneer men een debacle wil voorkomen. En een debacle van het Land zal onvermijdelijk door die van de lagere gemeenschappen gevolgd worden. s'Lands financieele positie is primair, daarachter volgt die der ressorten en waar die ressorten onderdeelen zijn van de algemeene overheid, ben ik van meening, dat zij naar beste krachten dienen mee te werken om een debacle voor het Land te voorkomen.

In de tweede plaats wil ik er op wijzen, dat ook deze zaak, zooals elke andere, nog van een andere zijde kan worden bekeken en de voornaamste bedoeling van dit artikeltje is om een dier kanten wat scherper te belichten dan tot dusverre het geval was.

Wat is toch het geval, wanneer de lagere gemeenschappen in het vervolg niet meer op vaste jaarlijksche uitkeeringen van het Land kunnen rekenen?

Wel niets meer of niets minder, dan dat ze genooddaakt zullen zijn, zonder Landshulp hunne huishouding in gang te houden. Zie ik het goed, dan is daarmee de periode van steeds maar handophouden, van het zich armer voordoen, dan men in wezen is, tot het verleden gaan behooren. En ik acht dat een geluk! Die plicht om niet alleen op eigen beenen te staan, maar ook te loopen moet m.i. onvermijdelijk voeren tot meerdere zelfbewustheid,

ot be  
thans  
werk  
Ik  
m.i.  
lisati  
haar  
Zoc  
de re  
kunne  
Er  
begro  
bezuig  
vinder  
Tussc  
hetzij  
delen  
Ma  
delen  
Dat  
brenge  
zullen  
verwac  
raden  
mate c  
Wat  
naar z  
bestaan  
aan be  
In c  
werk.  
eigenb  
die be  
neemt  
tot het  
tot gev  
Nu v  
zullen  
voor a  
toch da  
voordee  
moet on

ot betere waardeering van eigen kracht en kunnen en zoo zal de last die thans aan de decentralisatie wordt opgelegd in de toekomst een zegenrijke werking *kunnen* hebben.

Ik leg hier den nadruk op *kunnen*, want zeker is het nog niet en het zal m.i. voor een belangrijk deel afhangen van de wijze waarop de decentralisatie als geheel op deze kwestie zal reageeren, hoe de toekomst zich voor haar zal ontwikkelen.

Zooals ik hierboven reeds met een enkel woord aangaf zal de wijze, waarop de ressorten de moeilijkheden te boven moeten komen, niet overal dezelfde kunnen zijn en zelfs hier en daar zeer uiteen loopen.

Er zullen ressorten zijn, die eenvoudig door besnoeiing der uitgaven het begrootings evenwicht kunnen herstellen. Er zijn echter andere die door bezuiniging en vermindering van uitgaven slechts een gering bedrag kunnen vinden en die er alleen kunnen komen door versterking der eigen middelen. Tusschen deze beide uitersten zijn alle mogelijke variaties denkbaar, waarbij hetzij op vermindering der uitgaven, dan wel op vermeerdering der middelen het zwaartepunt zal vallen.

Maar dat staat wel vast, dat in vele ressorten versterking der eigen middelen niet achterwege zal kunnen blijven.

Dat is onplezierig voor de burgerij, die zooveel meer zal moeten opbrengen, maar ook de betrokken besturen, die daartoe genoodzaakt worden zullen slechts ongaarne daartoe overgaan. Zij kunnen toch met zekerheid verwachten, dat vooral in dezen tijd tegen verzwaring van lasten vanuit de raden heftige oppositie zal rijzen. En die oppositie zal te sterker zijn naarmate de onvermijdelijkheid van het voorgestelde minder wordt ingezien.

Wat zal daarvan het gevolg zijn? In de eerste plaats een ernstig streven naar zoo groot mogelijke efficiency, een herziening van de werking van bestaande organisaties naar hunne doelmatigheid in verband met de daaraan bestede kosten.

In de tweede plaats verhoogde belangstelling der burgerij in het raads-werk. Die belangstelling moge dan in hoofdzaak haar oorsprong vinden in eigenbelang en niet in gemeenschapszin, en dat moge in de wijze, waarop die belangstelling tot uiting komt voorloopig duidelijk voelbaar zijn, dat neemt niet weg, dat die verhoogde belangstelling onvermijdelijk zal voeren tot het inzicht van eigen moeten, daardoor tot eigen kunnen en ten slotte tot gevoel van eigen kracht, zelfbewustzijn, verhoogde gemeenschapszin.

Nu weet ik wel, dat velen dat allemaal mooie woorden, mooie theorien zullen vinden en van meening zullen zijn dat men vooral in dezen tijd voor alles noodig heeft geld en verlaging van lasten, maar dan meen ik toch daartegenover niet genoeg te kunnen waarschuwen, dat men de idieele voordeelen, welke aan hetgeen thans staat te gebeuren verbonden zijn, niet moet onderschatten.

Want, wat ingespannen arbeid en voortreffelijk werk gedurende vele jaren, wat langdurige commissoriale behandeling ons nog steeds niet konden brengen, brengt ons nu de malaise in een klap n.l. een zeer belangrijke stap in de richting van erkenning der volwaardigheid der lagere gemeenschappen door de Regeering.

Men geve zich daarvan goed rekenschap.

Ik sprak van een belangrijken stap in de richting der volwaardigheid en inderdaad die volwaardigheid zelve wordt er nog niet mee verkregen. Nog steeds is voor elke nieuwe belasting dan wel belastingverhooging de goedkeuring der Regeering vereischt. Dat paste geheel in het oude systeem.

Maar nu de Regeering zelve de ressorten dwingt om tot verhooging der eigen middelen over te gaan, ligt het voor de hand, dat zij die ressorten daarbij ook de noodige vrijheid laat. Elk ressort vinde wat hij nodig heeft op eigen wijze, zóó dat het voor zijn inwoners het minst hinderlijk is.

Opzichzelf is, zoowel voor de Regeering als voor de burgerij, een onmiskenbaar voordeel in deze wijze van handelen gelegen.

Dient dus de Regeering de ressorten een ruime vrijheid te laten in de wijze waarop zij hun middelen zullen vinden, geheel onbeperkt kan dat niet, daar de centrale overheid nimmer zal kunnen toelaten, dat plaatselijk overbelasting, zelfs van bepaalde groepen, optreedt. Toekenning van een eigen belasting-gebied, waarvan de grenzen door den wetgever worden vastgesteld en binnen dat gebied volledige vrijheid van handelen, is hier de voor de hand liggende eenvoudige oplossing.

Die grenzen dienen wel overwogen te worden vastgesteld en wel zoodanig, dat een behoorlijken armslag aan de ressorten worde gelaten. Bij die vaststelling, welke naast een ruime mate van zelfstandigheid tevens onvermijdelijk een zekere beperking moet inhouden, zal o.m. tegelijkertijd geregeld moeten worden de financiering van verdere taakoverdracht aan de lagere gemeenschappen, alsmede die van openbare werken, welke in normale omstandigheden boven de draagkracht der ressorten gaan, dan wel die een gevolg zijn van natuurrampen of calamiteiten.

Zie ik het goed, dan dient de verdere door de decentralisatie eventueel te voeren actie gericht te zijn op te wettelijke vastlegging van het eigen belastinggebied, in den geest als hierboven aangegeven.

Heeft een dergelijke actie kans op succes?

Naar mijne meening konden de omstandigheden daarvoor niet gunstiger zijn. Logisch lijkt het toch, dat het Land tegenover de lasten, welke het op de ressorten legt, geen bezwaar zal maken tegen een redelijke compensatie aan die ressorten, wanneer blijkt, dat deze niet door dwang, doch vrijwillig mede willen werken, als onderdeelen van en ten bate van het groote geheel.

En de compensatie die hier gevraagd wordt is redelijk, dat is niet moei-

lijk aan  
doch z  
voor d  
bereike  
op de  
In di  
Regeeri  
Bestuur  
genwo  
schappe  
meester  
Landsfi  
In ha  
wijzigin  
rapport  
overmat  
was hel  
Het r  
langs d  
worden,  
In da  
de sede  
heden, c  
invloed,  
omvang  
belasting  
belasting  
van bep  
omzettin  
noodzake  
breiden.  
moeilijkh  
wijzing v  
voor de  
moeten v  
Men zi  
ling aller  
tralisatie  
dan wel  
zelfs de

lijk aan te toonen. Wellicht is de Regeering daarvan reeds thans overtuigd, doch zoo niet, dan zal Haar spoedig het eindrapport van de Commissie voor de financieele verhouding tusschen het Land en de lagere ressorten bereiken, welk rapport een oplossing aan de hand doet, geheel ingesteld op de grondbeginselen, zooals die hierboven zijn ontwikkeld.

In die commissie hadden zitting de beide voornaamste voorlichters der Regeering op decentralisatie gebied: de Regeering-Commissaris voor de Bestuurshervorming, de Adviseur voor de Decentralisatie, en voorts vertegenwoordigers van de verschillende groepen der gedecentraliseerde gemeenschappen, waaronder de gouverneur van West Java, gedeputeerden, burgemeesters en regenten, terwijl zij onder presidium stond van den leider der Landsfinancien, den Directeur van Financien.

In haar vergadering van medio Mei j.l. stelde zij behoudens redactie wijzigingen van ondergeschikten aard, haar eindrapport vast, welk rapport sinds enkele maanden in eindvorm bij den voorzitter ligt. De overmatige hoeveelheid spoedarbeid als gevolg van de tijdsomstandigheden was helaas oorzaak, dat de afdoening vertraagd werd.

Het rapport wordt echter thans in eindvorm geroneografeerd en daarna langs de leden gezonden om op- of aanmerkingen. Verwacht mag nu worden, dat de indiening vóór den afloop van dit jaar een feit zal zijn.

In dat rapport kon uiteraard nog geen rekening worden gehouden met de sedert Mei j.l. zoo voortdurend en zoo snel zich wijzigende omstandigheden, doch op de principes, waarvan het rapport uit gaat, heeft dat geen invloed, die worden er niet door aangetast. Zoo is bij den voorgestelden omvang van de aan de verschillende groepen van ressorten toe te kennen belastinggebieden uitgegaan van omzetting van bepaalde uitkeeringen in belasting opbrengsten c. q. uitkeering van een aandeel in de opbrengst van bepaalde belastingen. Met de inkrimping der uitkeeringen komt die omzetting geheel of ten deele van zelf te vervallen, doch zal het tevens noodzakelijk zijn het toe te kennen belastinggebied op andere wijze uit te breiden. De wijze, waarop de verschillende ressorten, elk voor zich hun moeilijkheden zullen oplossen geeft een eenvoudige en gemakkelijke aanwijzing wanneer straks het belasting gebied definitief vastgelegd zal worden — voor de oplossing, welke voor deze eventueele uitbreiding gevolgd zal moeten worden.

Men ziet hieruit, dat de vooruitzichten op een dergelijke wettelijke regeling allerminst ongunstig zijn en het komt mij voor, dat wanneer de decentralisatie zich in die richting zou uitspreken, hetzij op het eerstvolgende, dan wel op een eventueel spoedcongres, daarmee de meest juiste — m. i. zelfs de eenige juiste — weg zou worden bewandeld.

Zie ik het goed, dan staat de decentralisatie thans aan het begin van een nieuw stadium van ontwikkeling. Het zoo goed mogelijk effenen van de banen waarin die ontwikkeling zich zal bewegen, is van het grootste belang, en dit brengt naar mijne overtuiging met zich, dat men zich niet blind stare op dat wat was, doch dat men zich zoo goed mogelijk schikke in het onvermijdelijke en aansture op een wettelijke regeling voor de toekomst, — in den geest als in dit artikeltje summier aangegeven — waardoor een normale ruime ontplooiing van het decentralisatiewezen in de toekomst mogelijk wordt.

Tot heil van de lagere gemeenschappen en hunne inwoners, tot heil van het Land.

Met die toekomst voor oogen zullen de uit den weg te ruimen moeilijkheden niet „onoverkomelijk” mogen en kunnen blijven.

Batavia, November 1931.

RÜCKERT.

*Noot: Op het artikel van den heer Rückert zal in een volgende aflevering nader worden teruggekomen.*

## Decentraliana.

Het begrootingstoezicht van het College van Gedeputeerden sluit mede in de beoordeeling van de doelmatigheid der beoogde voorzieningen (art. 78 R.O.).

Door welwillende tusschenkomst van den Adviseur voor de Decentralisatie ontvingen wij ter publicatie een afschrift van het schrijven van den 1en Gouvernements Secretaris van 23 October 1931 No. 2539/B gericht aan het College van Gecommitteerden van den Regentschapsraad van Brebes, luidende als volgt:

Bij 's Regents schrijven van 26 Mei jl. No. 11/7/2 werd namens Uw College eene uitspraak van de Regeering verzocht nopens de vraag hoe ver de op artikel 78 der Regentschapsordonnantie steunende bevoegdheid van het College van Gedeputeerden inzake de goedkeuring van regentschapsbegrootingen zich uitstrekt, zulks naar aanleiding van het feit, dat het College van Gedeputeerden van den Provincialen Raad van Midden-Java er bezwaar tegen heeft gemaakt, dat in de begrooting van het regentschap voor het jaar 1931 voor eenige nieuwe werken fondsen beschikbaar werden gesteld terwijl de geldmiddelen van het regentschap niet voldoende bleken om de bij de instelling overgedragen zaken naar behooren in stand te houden, welke inmenging naar de meening van Uw College niet strookt met de bedoeling van evengemeld artikel.

Naar aanleiding hiervan heb ik de eer, op last van den Gouverneur-

Genera  
in de  
van G  
grootin  
deeling  
den de  
len om

In ve  
door h  
den-Jav  
1931 in  
beleid  
voegd  
gaven  
zoodan  
worden

Overn

Door  
heer G.  
sluit va  
kosteloc  
keninric  
keninric  
voorwaa  
den zin  
Aan de  
Door  
van 14  
4 leden  
oprichtir  
bracht o  
rapport  
in bij d

In ver  
heb ik c  
voorbere  
richting  
indien d  
bouw va

Generaal, Uw College mede te deelen, dat naar het oordeel der Regeering het in de Regentschapsordonnantie neergelegd begrootingstoezicht van het College van Gedeputeerden zich niet slechts bepaalt tot een formeele toetsing van begrotingsmaatregelen aan wet of algemeen belang, doch mede insluit de beoordeeling van de doelmatigheid der beoogde voorzieningen, zoodat Gedeputeerden de ter goedkeuring ingediende regentschapsbegrotingen in haren volten omvang hebben te beoordeelen.

In verband hiermede kan de Landvoogd Zich geheel vereenigen met het door het College van Gedeputeerden van den Provincialen Raad van Mid-den-Java met betrekking tot de begrooting van het regentschap over het jaar 1931 ingenomen standpunt, dat het toezicht houdende orgaan het financieel beleid der regentschappen volledig in beschouwing heeft te nemen en bevoegd is om — evenals in het onderhavig geval is geschied — bepaalde uitgaven voor nieuwe zaken voorloopig te weren, wijl door het toestaan van zoodanige uitgaven anderen reeds bestaande zaken niet voldoende zouden worden onderhouden of behartigd.

#### **Overname van plaatselijke ziekeninrichtingen door regentschappen.**

Door welwillende tusschenkomst van den Resident van Probolinggo, den heer G. Scholten, ontvingen wij een afschrift van het Gouvernements besluit van 13 Juli 1931 No. 28, waarbij aan het regentschap Loemadjang kosteloos in eigendom werd afgestaan de Gouvernements burgerlijke ziekeninrichting te Loemadjang met bijbehorenden grond en het in die ziekeninrichting zich bevindende huisraad en verdere gebruiksvoorwerpen, op voorwaarde dat bedoelde inrichting zal worden bestemd tot ziekenhuis in den zin der Plaatselijke Ziekeninrichtingen regelen in Stbl. 1917 No. 229. Aan de voorgeschiedenis dezer aangeleheid ontleenen wij het volgende.

Door den Regentschapsraad van Loemadjang werd in zijn vergadering van 14 December 1929 een commissie van voorbereiding bestaande uit 4 leden ingesteld, met opdracht tevens advies uit te brengen inzake de oprichting van een ziekenhuis te Loemadjang. Evenbedoelde commissie bracht op 17 Januari d. a. v. haar rapport uit. Naar aanleiding van dit rapport diende het College van Gecommitteerden het navolgende voorstel in bij den Raad:

In verband met het Raadsbesluit van 14 December a. p. No: R. 98/42, heb ik de eer Uwen Raad hierbij mede te deelen dat de commissie van voorbereiding ten volle instemt met de beheersovername van de Ziekeninrichting van Loemadjang, mits 's Raads financiën het toelaten en verder indien den Raad een waarborg geeft om binnen een korten tijd tot den bouw van een nieuw ziekenhuis over te gaan.

In zijne vergadering van den 24-sten dezer heeft het college van Gecommitteerden dit onderwerp in behandeling genomen. De Gewestelijk Gouvernements arts van Pasoeroean die zoo welwillend was deze vergadering bij te wonen, heeft de noodige inlichtingen verstrekt betreffende de bestede beheerskosten van het ziekenhuis alhier, zoodat daardoor de jaarlijkse uitgaven als volgt geraamd kunnen worden. Aangezien door de beheersovername de administratie gevoerd zal moeten worden van wege den Regentschapsraad, acht ZEdG. het wel wenschelijk om naast het bestaande personeel nog een schrijver aan te stellen, speciaal te belasten met het administratief werk. Voor deze [ziekeninrichting wordt een aanstelling van een administrateur thans overbodig bevonden, en kan volstaan worden met een schrijver.

De geraamde kosten zijn:

|               |                                                                                   |          |
|---------------|-----------------------------------------------------------------------------------|----------|
| a.            | voor voeding inclusief kok(kin)                                                   | f 1423,— |
| b.            | kosten aanschaffing en onderhoud van instrumenten<br>en andere inventarisgoederen | f 1116,— |
| c.            | bezoldiging van het verplegend personeel en telefoon-<br>rekeningen               | f 2279,— |
| d.            | aankoop medicijnen                                                                | f 1200,— |
| e.            | onderhoudskosten van de gebouwen                                                  | f 300,—  |
| f.            | onvoorziene uitgaven                                                              | f 350,—  |
| of in totaal: |                                                                                   | f 6668,— |

Van deze beheerskosten zal, in verband met het bepaalde in staatsblad 1917 No: 229, waarvan het afschrift U bereids wordt aangeboden, 75% door de Regeering worden gedragen, zoodat de Regentschapsraad slechts 25% of f 1667,— heeft bij te passen. Ook zal de Raad als verplichte bijdrage voor de bezoldiging van den arts maandelijks f 100,— in 's Lands kas hebben te storten, zoodat deze beheersvoering den Raad in het jaar ± f 2867,— zal kosten.

De inkomsten welke de ziekeninrichting zal ontvangen van polikliniek behandelde lijders en opgenomen verpleegden, wegens het geringe bedrag kunnen hierbij worden achterwege gelaten.

Bij de berekening van het saldo van de begroting 1929 heeft de Regentschapsraad een batig saldo kunnen boeken van f 9000,—, zoodat thans daarvan wel f 2867,— besteed kan worden voor deze doeleinden.

Blijkens het rapport van de Commissie en het oordeel van den Inspecteur der D. V. G. van Oost-Java, voldoet het bestaande ziekenhuis nog niet aan de behoefte. Indien de beheersoverdracht heeft plaats gehad, zal het regentschap op zich moeten nemen den bouw van een nieuw en grooter ziekenhuis, van ongeveer 66 bedden.

Het College van Gecommitteerden is ook van oordeel dat oprichting van

een n  
dere l  
kosten  
zijn, t  
of f 2

Aan  
minst  
geme  
door z

In v  
ging h  
heer v  
te drag

overdr

Indie  
werp-b

Deze  
stel de

Hiero  
vergade

a. tot  
ver

b. zicl  
der

van

c. zicl  
ning

tot

Door  
ten aanz  
echter n

Beroep  
ders van

De hic  
1931 No

Overw  
dat he

\*) vgl. bl

een nieuw ziekenhuis ter vervanging van het bestaande wenschelijk is. Nadere berekeningen geven tot uitkomst dat het per bed hoogstens f 1400,— zal kosten, zoodat voor 66 bedden een bedrag van f 92.400,— benoodigd zal zijn, terwijl het Regentschap slechts het  $\frac{1}{4}$  deel daarvan heeft te betalen of f 23100,—.

Aangezien met de bouwplannen van een ziekeninrichting zeker op zijn minst twee jaren gemoeid zullen zijn, heeft het College van Gecommitteerden gemeend voldoende tijd te hebben om het benoodigde bedrag van f 23100.—, door zuinig beheer, te zullen vinden.

In verband met het bovenstaande geef ik Uwen Raad beleefd in overweging het Hoofd van den Dienst der Volksgezondheid te verzoeken, het beheer van de ziekeninrichting te Loemadjang aan den Regentschapsraad over te dragen, met de toezegging dat binnen twee jaren na den dag van den overdracht de Raad bereid is een nieuw ziekenhuis te bouwen.

Indien Uw Raad zich hiermede kan vereenigen, waren bijgaand ontwerp-besluit tot begrootingswijziging in de e. k. vergadering goed te keuren.

Deze begroting wordt berekend voor een vol jaar, zoodat bij langer uitstel der overdracht de daartoe sprekende bedragen lager zullen worden.

Hierop besloot de regentschapsraad van Loemadjang vervolgens in zijn vergadering van Februari 1930 :

- a. tot het Hoofd van den Dienst der Volksgezondheid te Weltevreden het verzoek te richten tot overdracht aan den Regentschapsraad van het beheer der ziekeninrichting van Loemadjang ;
- b. zich bereid te verklaren binnen den tijd van twee jaren, na den dag der overdracht tot de oprichting van een nieuw ziekenhuis ter vervanging van het bestaande ;
- c. zich tot de Regeering van Nederlandsch Indie te wenden om toekenning van de tegemoetkomingen vastgesteld bij Staatsblad 1917 No. 229 tot de bedragen als zulks noodig mochten blijken ;

Door den Regentschapsraad van Kraksaan is eenzelfde verzoek gedaan ten aanzien van de overname ziekeninrichting te Kraksaan. Hierop werd echter nog geen beslissing ontvangen.

**Beroep tegen het besluit van Gedeputeerden inzake de toelage der Wethouders van Semarang afgewezen \*).**

De hierop betrekking hebbende beschikking der Regeering van 16 October 1931 No. 16 luidt als volgt :

Overwegende :

dat het College van Geputeerden van de provincie Midden Java bij

\*) vgl. blg. 627 Loc. Bel. 1931.

besluit van 29 Juni 1931 No. J 141|1|7 zijn goedkeuring heeft onthouden aan het besluit van den stadsgemeenteraad van Semarang van 27 Februari 1931 No. 11|R, waarbij bepaald is, dat de bij Gouvernementsbesluit van 7 Juli 1927 No. 35 aan de wethouders dier gemeente toegekende vaste toelage van f 175,— 's maands, gerekend van 1 Januari 1931 wordt vastgesteld op f 300,— per maand;

dat de stadsgemeenteraad van Semarang bij schrijven van den Burge-meester dier gemeente van 25 Juli d. a. v. No. 506 mitsdien binnen den bij artikel 77 lid 5 der Stadsgemeenteordonnantie gestelden termijn — van deze beslissing in beroep is gekomen;

dat door het College van Gedeputeerden voornoemd terecht verband is gelegd tusschen de aan de wethouders toe te kennen toelage en de door deze functionarissen te verrichten taak en werkzaamheden;

dat voorts bij de overweging van de vraag, of aanleiding bestaat tot verhooging der toelage over te gaan, de omstandigheid dat de wethouders te Semarang daarnevens een vergoeding voor transportkosten genieten van f 100,— per maand, niet buiten beschouwing kan worden gelaten;

dat het in de blijkbare bedoeling van den stadsgemeenteraad ligt deze vergoeding ook bij verhooging der toelage te handhaven;

dat op de door het College van Gedeputeerden aangevoerde gronden het totaal bedrag der maandelijksche uitkeering, waarop de Wethouders te Semarang thans per hoofd, aanspraak kunnen maken, niet in onjuiste verhouding staat tot hun taak en werkzaamheden;

dat voorts de huidige tijdsomstandigheden ook van de autonome gemeenschappen gebiedend eischen het betrachten van de grootst mogelijke soberheid en het beperken van alle uitgaven tot de onvermijdelijke;

dat derhalve door het College van Gedeputeerden terecht de goedkeuring aan het vorenvermeld besluit van den stadsgemeenteraad van Semarang is geweigerd;

Gelet op de artikelen 20 en 77 der Stadsgemeenteordonnantie;

Is goedgevonden en verstaan:

Af te wijzen het door den stadsgemeenteraad van Semarang ingesteld beroep.

### **De Regeering en het personeel der autonome ressorten.**

De Regeering wendde zich (schrijven Gouv. Sec. ddo. 5/11'31 No. 2660/c) aldus tot de besturen van de provincies, regentschappen, stadsgemeenten en lokale ressorten:

1. In verband met het bestaande en te verwachten overcompleet aan ambtenaren als gevolg van de noodzakelijke inkrimping van formaties, heeft de Regeering zich genoopt gezien, enkele algemeene regels te stellen, aan welke

mede  
nog te  
inges  
welke  
minim  
person

2. T  
genera  
in tijde  
dient t

3. B  
worden  
wijzigin  
mogelijk  
ling van  
dan we

4. Al  
mogelijk  
dienaren  
zijnde la  
verkregen  
buiten

5. Me  
Regeerin  
zigen  
gehuwde

6. W  
voor te s  
tot aanho  
is gemac  
ambtenar  
pensioen,  
dan wel

1931 's la

7. Met  
als begins  
neel m  
in de e  
nen te l  
worden be

mede ten grondslag ligt de strekking om te bevorderen dat het bestaande en nog te verwachten overcompleteet landspersoneel zoo spoedig mogelijk wordt ingesmolten. De Regeering heeft in hoofdzaak twee maatregelen getroffen welke eenerzijds beoogen, het in dienst stellen van nieuw personeel tot een minimum te beperken en anderzijds bedoelen, de afvloeiing van ouder personeel te versnellen.

2. Ten aanzien van het aannemen van personeel heeft de gouverneur-generaal bepaald, dat de indienststelling van nieuw personeel in vasten of in tijdelijken dienst, dan wel als maand- of daggelders of anderszins, voorloopig dient te worden beëindigd.

3. Bij het ontstaan van vacatures zal in eerste instantie dienen te worden nagegaan, of het on vervuld laten daarvan mogelijk is, b.v. door wijziging van de organisatie of vereenvoudig der werkwijze. Is dit niet mogelijk, dan zal zijn te trachten, de vacature te doen bezetten door aanstelling van elders in 's lands dienst zijnde personen, die gemist kunnen worden, dan wel van wachtgelders of anders, op non-activiteit gestelde landsdienaren.

4. Alleen indien de noodzaak van vervulling van de vacature en de onmogelijkheid tot bezetting door middel van overneming van andere landsdienaren dan wel door herplaatsing van wachtgelders of andere non-actief zijnde landsdienaren afdoende is aangetoond, zal — in den regel eerst na de verkregen Regeerings machtiging — tot de aanstelling van personeel van buiten 's lands dienst kunnen worden overgegaan.

5. Met betrekking tot de afvloeiing van landsdienaren heeft de Regeering voorschands zich bepaald tot het geven van eenige nieuwe aanwizingen voor twee goepen van ambtenaren, te weten gepensioneerden en gehuwde ambtenaressen-niet-kostwinsters.

6. Wat de eerste groep betreft, heeft de Landvoogd het noodig geacht, voor te schrijven, dat in het algemeen — behoudens de gevallen, waarin tot aanhouding van deze krachten om redenen van dringend dienstbelang is gemachtigd — de gepensioneerde officieren en Europeesche burgerlijke ambtenaren, die in het genot zijn van normaal, vermeerderd of verhoogd pensioen, onverschillig of zij vast benoemd zijn in burgerlijke betrekkingen dan wel zoodanige betrekkingen tijdelijk vervullen, uiterlijk op 31 December 1931 's lands dienst zullen moeten verlaten.

7. Met betrekking tot de gehuwde ambtenaressen-niet-kostwinsters is als beginsel aangenomen, dat daar, waar beperking van personeel mogelijk is, de gehuwde vrouw-niet-kostwinsters in de eerste plaats voor ontslag in aanmerking dienen te komen, waarbij evenwel geval voor geval op zich zelf moet worden beoordeeld.

8. Met het oog op de omstandigheid, dat een betrekkelijk groot aantal ambtenaren in dienst is van de locale overheid, spreekt het vanzelf, dat van de door de Regeering ten opzichte van de landsdienaren getroffen maatregelen alleen dan het volle profijt is te trekken, indien ook de autonome ressorten ten aanzien van het overheids-personeel in hun dienst zoo-veel mogelijk eenzelfde gedragslijn aannemen, als de Regeering zich ten aanzien van de landsdienaren genoopt heeft gezien, te aanvaarden. Om deze redenen doet de Regeering een dringend beroep op de medewerking van de besturen van de autonome ressorten om — waar de belangen van het autonome ressort zulks maar eenigszins mogelijk maken — ten aanzien van de aanneming van nieuw personeel en de afvloeiing van in dienst zijnde ambtenaren een analoog standpunt in te nemen als de Regeering ten opzichte van de landsdienaren heeft aanvaard.

2. Ook de locale ressorten zouden derhalve in beginsel kunnen bepalen, dat tot aanneming van personeel, dat nog niet in dienst van het land of van een lokaal ressort is opgenomen, niet anders dan in geval van dringende noodzaak wordt overgegaan. Is de indienststelling van nieuw personeel noodzakelijk, dan zou het, naar het oordeel van de Regeering, gewenscht zijn, dat die ressorten in de eerste plaats zich er van vergewissen, of er onder het overtollige personeel van het land of van andere ressorten krachten zijn, die voor benoeming in aanmerking komen. Daarbij ware voorts als beginsel te aanvaarden, dat gepensioneerde landsdienaren, die wegens bezuiniging uit 's lands dienst afvloeien, niet in dienst van de locale overheid worden aangenomen, indien in de vacature kan worden voorzien door aanstelling van een nog in dienst zijnd landsdienaar.

10. Wat het ontslag van gepensioneerden betreft, geeft de Regeering er zich rekenschap van, dat aanvaarding van een volkomen gelijk standpunt als zij ten aanzien van de opnieuw in vasten of tijdelijken dienst opgenomen gepensioneerde officieren en Europeesche burgerlijke landsdienaren heeft aangenomen, voor vele autonome ressorten — vooral kleinere gemeenschappen — somtijds onoverkomenlijke moeilijkheden zou opleveren.

11. De Regeering zou het echter op prijs stellen, dat met betrekking tot de afvloeiing van gepensioneerden en gehuwde ambtenaressen-niet-kostwinsters door de locale ressorten als algemeene regel wordt aanvaard dat, indien uit bezuinigings-overweging tot ontslag van personeel wordt overgegaan, allereerst voor afvloeiing in aanmerking worden gebracht gepensioneerden en gehuwde ambtenaressen-niet-kostwinsters.

12. Door het vorenstaande onder Uw aandacht te brengen en Uw bestuur dringend aan te bevelen, met de daaruit blijkende wenschen van den landvoogd zooveel doenlijk rekening te willen houden, heb ik de eer, van be-  
komen bevelen mij te kwijten.

In he  
van een  
inlichtin  
hebben  
den bou  
woninge  
Op ve  
beschou  
De W  
overheid  
te steller  
slechte  
grafen.  
Toch i  
nomen. 2  
de vrees  
primaire  
van de o  
de geme  
stellen, w  
zijds bev  
of op te  
mogelijkhe  
van het ir  
in de beh  
paragrafen  
paragrafen  
Krachter  
en bijdrag  
volkshuise  
woningen  
van exploi  
slechts aan  
termijn van  
ten hoogste  
is, indien  
zullen over  
Eigendon

## Nederland.

### Het in eigendom verkrijgen van een woning.

In het jaarverslag van mijn dienst over 1929 zijn de resultaten vermeld van een onderzoek, hetwelk ik in verband met verschillende verzoeken om inlichtingen had ingesteld naar het aantal gemeenten, welke een regeling hebben vastgesteld voor het verstrekken van voorschotten ten behoeve van den bouw van woningen voor eigen bewoning, zoomede naar het aantal woningen, krachtens zoodanige regelingen gebouwd.

Op verzoek van den Secretaris-Directeur van het Instituut heb ik eenige beschouwingen aan dit onderwerp gewijd, welke hier mogen volgen.

De Woningwet beoogt niet in de eerste plaats de bevordering van overheidswege van den bouw van woningen. Voorop staan de aan woningen te stellen eischen en de maatregelen tot verbetering en tot opruiming van slechte woningen; eerst daarna komen de zoogenaamde financieele paragrafen.

Toch is het van groot belang, dat deze paragrafen in de wet zijn opgenomen. Zouden zij ontbreken, dan zou er groot gevaar kunnen bestaan, dat de vrees voor een onvoldoenden woningvoorraad de uitvoering van de primaire bepalingen in den weg zou staan. Het is dus de groote verdienste van de ontwerpers der wet, dat zij zich er niet toe bepaald hebben, aan de gemeenten eenerzijds de verplichting op te leggen voorschriften vast te stellen, waaraan nieuwe en bestaande woningen moeten voldoen en anderzijds bevoegdheden te verleenen om slechte woningen te doen verbeteren of op te ruimen, maar dat zij ook gedacht hebben aan bepalingen, die de mogelijkheid openen tot het treffen van maatregelen, daar, waar tengevolge van het ingrijpen van de overheid of door andere oorzaken de voorziening in de behoefte aan woningen onvoldoende is geworden. Door de financieele paragrafen wordt een behoorlijke uitvoering van de daaraan voorafgaande paragrafen van de Woningwet verzekerd.

Krachtens de financieele paragrafen der Woningwet kunnen voorschotten en bijdragen worden verleend ter tegemoetkoming in ten behoeve van de volkshuisvesting aan te wenden kosten, onder meer voor den bouw van woningen door toegelaten vereenigingen of door gemeenten. Over de wijze van exploitatie van zoodanige woningen laat de wet zich niet uit. Dat slechts aan verhuring is gedacht, blijkt evenwel uit den langen aflossingstermijn van de voorschotten; tot 1915 was deze ten hoogste 50 jaar, thans ten hoogste 75 jaar. Aan een oflossing op korter termijn, welke noodzakelijk is, indien het de bedoeling is, dat woningen in het bezit van de bewoners zullen overgaan, is blijkbaar niet gedacht.

Eigendomsverkrijging van woningen is in de eerste plaats van belang

voor het platteland, waar van ouds tot onder de armste groepen der bevolking eigen woningen voorkomen. Doch ook in de steden, waar overigens het verhuren van de woningen wel regel zal moeten blijven, kan het verkrijgen van eigen woningen niet a priori ongewenscht worden geacht. Dat de financieele paragrafen der Woningwet hiermede geen rekening houden, is een bewijs, dat het stelsel der Woningwet zich niet voldoende aansluit bij de zeden en gewoonten der bevolking.

Hierop is reeds lang geleden gewezen. Mr. H. Goeman Borgesius en Mr. N. G. Pierson, aan wie de totstandkoming van de Woningwet voor een belangrijk deel is te danken, hebben beiden na hun aftreden als minister hierop de aandacht gevestigd, nog voordat de financieele paragrafen eenige practische toepassing hadden kunnen vinden.

Mr. Goeman Borgesius zeide in de vergadering der Tweede Kamer van 14 December 1905 o.m. het volgende :

„In elk geval is verzuimd geworden in de wet ook bepalingen op te nemen, waardoor het mogelijk wordt ook verbetering te brengen in de volkshuisvesting van duizenden plattelanders, die in een eigen huisje wonen op eigen grond. Worden dienaangaande in de wet geen voorzieningen gemaakt, dan zal de wet voor een groot deel van het platteland niet tot haar recht komen”.

En Mr. Pierson zeide in dezelfde vergadering :

„Trots alle voorafgaande onderzoekingen is toch iets belangrijks over het hoofd gezien, te weten dat er bepaaldelijk op de zandgronden, in Friesland bijvoorbeeld, maar ook op andere zandgronden, vele personen wonen in eigen woningen, dikwijls eigen gebouwde woningen, welke vaak allergebrekkeligst zijn. De slechte toestanden vindt men vaak juist daar; dus zal een middel moeten gevonden worden om die menschen te helpen. Zij zijn niet te helpen met de bepalingen der Woningwet.”

Nog een ander lid van de Tweede Kamer, Mr. G. Jannink, afgevaardigde van een plattelandsdistrict, heeft in dezelfde vergadering de hoop uitgesproken, „dat aan vereenigingen, die zich constitueeren op het platteland om daar woningen te bouwen ter verbetering van de volkshuisvesting, en zich, zooals op het platteland dan veelal het geval zal moeten zijn, daarbij ten doel stellen te bevorderen het bouwen van eigen woningen, en het denkbeeld van huurwoningen loslaten, ook het voorschot zal kunnen worden verleend, dat volgens art. 30 der wet van Rijksweg voor vereenigingen in uitzicht wordt gesteld.”

Deze afgevaardigde achtte het risico aan den bouw van eigen woningen verbonden, veel geringer dan dat, hetwelk aan den bouw van huurwoningen is verbonden, omdat men in de streken, waar men nog weinig aan huurbetaling gewoon is, de aflossing — met de zekerheid dat men na een bepaald aantal jaren onbezwaard eigenaar zal zijn — regelmatig zal betalen

<sup>1)</sup> Bij was het

dan de huur van een vereenigingswoning. De bevordering van het bouwen van woningen op het platteland — aldus Mr. Jannink — heeft groote economische voordeelen; de bevolking wordt dan minder gedreven naar de steden, maar blijft op het platteland, waar zij zoo hoog noodig is.

Na 1905 zijn in Nederland circa 550.000 woningen gebouwd, waarvan ruim 135.000 door woningbouwvereenigingen en ruim 50.000 door gemeentebesturen, totaal ruim 185.000 vereenigings- en gemeentewoningen. Deze woningen zijn nagenoeg alle huurwoningen. Welk deel van de bewoners dezer woningen vroeger eigenaar van een, zij het dan misschien een slechte, woning waren, is niet bekend. Evenmin, hoevelen, indien zij op andere wijze zouden zijn geholpen, eigenaar van een nieuwe woning zouden zijn geworden. Doch het staat vast dat de Woningwet huurders heeft gekweekt op een grooter schaal dan het geval zou zijn geweest, indien van den aanvang af de Woningwet ook op eigendomsverkrijging ware gericht geweest. Ook kan worden geconstateerd dat de verbetering van de volkshuisvesting ten plattelande vaak is belemmerd, doordat de van overheidswege genomen maatregelen ter bevordering van de verbetering der volkshuisvesting — in de eerste plaats de financieele paragrafen van de Woningwet — te veel op de stedelijke verhoudingen waren ingesteld.

De wenschelijkheid van de eigen woning blijve hier onbesproken. Evenzoo de vraag, voor welke categorieën der bevolking een zoodanige mate van verplaatsingsvrijheid noodig is, dat zij niet voor een eigen woning is aanmerking komen. Vastgesteld worde slechts, dat bij een belangrijk deel der Nederlandsche bevolking nog het verlangen bestaat naar een eigen woning <sup>1)</sup>. Dit verlangen spreekt het sterkst op het platteland, doch komt ook tot uiting in de middelbare en zelfs in de groote steden.

Wijl van particuliere zijde over het algemeen niet wordt voorzien in de behoefte aan eigen woningen van een bescheiden type op gemakkelijke aflossingsvoorwaarden, — en zelfs al ware dit het geval, dan acht ik huursystemen, van particuliere zijde gestimuleerd, uit den boze — is reeds lang de behoefte gebleken aan een regeling, die het mogelijk maakt, van overheidswege in deze behoefte te voorzien.

De eerste regeling van deze strekking is de *Landarbeiderswet*. Deze heeft de mogelijkheid geopend, aan arbeiders werkzaam bij landbouw, veeteelt, tuinbouw, veenderij of boschbouw, de middelen te verschaffen voor het in eigendom verkrijgen van een plaatsje, d.i. een arbeiderswoning, geschikt voor het uitoefenen van een klein boerenbedrijf, met een stukje grond. De arbeider moet zelf over 10% van het benodigde bedrag beschikken; het restant wordt als voorschot verstrekt tegen een rente van 4% met aflossing in 30 gelijke annuïteiten.

<sup>1)</sup> Bij de Woningtelling van 1919, welke niet gehouden werd in 426 kleine gemeenten, was het aantal door de eigenaren bewoonde woningen 30%.

Krachtens de Landarbeiderswet waren van het begin van de uitgifte (midden 1919) tot 1 April 1931 in totaal 3578 plaatsjes uitgegeven.

De werking van de Landarbeiderswet is als vanzelfsprekend beperkt tot de eigenlijke landarbeiders. De steeds grooter wordende groepen van arbeiders op het platteland, die werkzaam zijn in de ter plaatse gevestigde industrieën — in Groningen de aardappelmeel- en stroocartonfabrieken, in Gelderland de steenbakkerijen, in Noord Brabant de suikerfabrieken, om maar enkele typische voorbeelden te noemen — kunnen door deze wet niet worden geholpen.

Ten einde ook dezen groepen behulpzaam te zijn om eigen woningen te verkrijgen, hebben verschillende gemeentebesturen zelf maatregelen be- raamd om door gemeentelijke hypotheeken dezen woningbouw te bevorderen.

In een groot aantal gemeenten is bij verordening een gemeentelijke hypotheekregeling vastgesteld onder goedkeuring van Ged. Staten, terwijl in enkele andere een dergelijke regeling slechts officieus bestaat en van tot tijd hypotheeken worden verleend bij afzonderlijk besluit, op die regeling geba- zeerd. Bij een in 1929 ingesteld onderzoek bleek dat in ruim 70 gemeenten voorschotten waren verleend voor in totaal circa 2500 woningen.

De bestaande regelingen loopen in hoofdzaak parallel aan die van de Landarbeiderswet.

De rentevoet is niet als bij de Landarbeiderswet constant, doch in den regel gelijk aan de rente, welke de gemeenten zelf voor haar leeningen moet betalen. In de meeste gemeenten wordt, aangezien zich niet vooruit laat bepalen hoeveel gegadigden zich in een bepaald jaar zullen aanmelden, voor ieder geval een afzonderlijke leening gesloten. De daarvoor te betalen rente geldt ook voor de te verstrekken hypotheek.

Het maximum bedrag der stichtingskosten met inbegrip van den grond is is als regel f 4000,— een enkele maal f 3500,— of f 4500,—. Alleen in die gemeenten, waar het noodig blijkt ook den bouw van eigen woningen voor middenstanders te bevorderen, is een hooger maximum vastgesteld, b. v. f 6000,— of zelfs f 7000,—.

Het bedrag aan eigen geld, dat door den aanvranger moet worden inge- bracht, is zeer verschillend. Het percentage van de Landarbeiderswet, 10%, komt slechts zelden voor; in den regel is het  $12\frac{1}{2}\%$  of vaker nog 15%, een enkele maal  $17\frac{1}{2}\%$  of zelfs 20%, terwijl voor middenstandswoningen 20 tot 30% wordt geëischt.

Met betrekking tot de wijze van aflossing wordt meestal getracht een stelsel te vinden, dat zich aanpast aan de eenvoudige denkwijze der plat- telands-bevolking. Vele gemeentebesturen achten een aflossing in annuïteiten minder geschikt, omdat dit stelsel te ingewikkeld is om algemeen te wor- den begrepen. In den regel wordt daarom een aflossing van ten minste 2%

pe  
hee  
is v  
heir  
L  
zit  
is a  
loss  
kort  
brui  
sche  
20 j  
loop  
plich  
Dit l  
liere  
echte  
He  
eigen  
Imme  
jaar e  
lossin  
f 3.15  
evenw  
Bij  
drag  
evenw  
Het  
teiten  
gemeen  
doende  
schelijk  
met he  
zwaard  
verricht  
Een  
moeten  
komstig  
welk op  
jaar wor  
storting

per jaar gevorderd. Een belanghebbende, die een voorschot van f 3500,— heeft ontvangen, weet dan dat hij bij iedere halfjaarlijksche aflossing f 35,— is vooruitgegaan. Dit spreekt tot de bevolking en spoort aan tot spaarzaamheid.

Deze wijze van aflossing zou voor het verkrijgen van een onbezwaard bezit een termijn van 50 jaar eischen, al kan misschien, nadat enkele jaren is afgelost en de rentelast dus minder is geworden, het percentage der aflossing wat worden verhoogd en de termijn met enkele jaren worden verkort. Een zoo lange aflossingstermijn is evenwel voor eigen woningen niet bruikbaar. Bij een aflossing van 2% per jaar is de looptijd van het voorschot als regel niet langer dan 30 jaar, terwijl ook de combinatie  $2\frac{1}{2}\%$  en 20 jaar wel voorkomt. Dit wil evenwel zeggen dat bij het einde van den looptijd van het voorschot — indien belanghebbenden niet meer dan het verplichte percentage hebben afgelost — nog 40% of zelfs 50% onafgelost is. Dit bedrag moet dan ineens worden afgelost met behulp van een particuliere hypotheek. Zulks is natuurlijk zonder bezwaar mogelijk; het beteekent echter dat geen onbezwaard bezit wordt verkregen.

Het voordeel van een aflossing in annuïteiten is, dat wel een onbezwaard eigendom wordt verworven, zonder dat de kosten belangrijk hooger zijn. Immers bij een voorschot van f 3500.— tegen een rente van  $4\frac{1}{2}\%$  per jaar en 2% aflossing, moet het eerste jaar worden betaald f 157.50 aflossing en f 70.— rente, totaal f 227.50.— Dit bedrag neemt ieder jaar met f 3.15 af; het dertigste jaar is het nog f 136.15. Op de woning rust dan evenwel nog een schuld van f 1400.—

Bij een aflossing in 30 gelijke annuïteiten is het jaarlijks te betalen bedrag bij een rentevoet van  $4\frac{1}{2}\%$  f 215.—. Na 30 jaar is de woning dan evenwel onbezwaard eigendom.

Het zal geen betoog behoeven dat om deze reden een aflossing in annuïteiten de voorkeur verdient. Zooals reeds gezegd, hebben evenwel de meeste gemeentebesturen ter wille van een practisch bezwaar, gelegen in de onvolgende ontwikkeling der gegadigden, aan een in dit opzicht minder wenschelijke regeling de voorkeur gegeven en een vaste aflossing aanvaard, met het daaraan verbonden bezwaar, dat de gegadigden nooit een onbezwaard bezit verkrijgen. Indien in deze richting eenig opvoedend werk ware verricht, zou zeker in dit opzicht iets kunnen zijn bereikt.

Een enkele gemeente heeft bepaald dat de te verleenende voorschotten moeten worden afgelost in 30 gelijke annuïteiten, doch dat door den toekomstigen eigenaar iedere week een vast bedrag moet worden betaald, hetwelk op een spaarbankboekje wordt bijgeschreven. Aan het einde van het jaar wordt hieruit de annuïteit, de premie voor de brandverzekering en de storting in het onderhoudsfonds voldaan.

Zoowel de Landarbeiderswet als de gemeentelijke hypotheekregelingen hebben slechts een beperkte strekking, de eerste doordat zij tot bepaaldelijk omschreven categorieën der arbeidersbevolking is beperkt, de andere doordat de totstandkoming van een dergelijke regeling geheel afhangt van het initiatief en de activiteit der gemeentebesturen.

Het groote sociale belang, aan het verkrijgen van eigen woningen voor nog velen verbonden, deed de behoefte ontstaan aan een regeling van uitgebreider strekking. Zoo ontstond de regeling, vervat in de circulaire van den Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid; no. 2901 MJP Circ. Afd. V. van 5 Mei 1930, welke voorwaarden bevat, waaronder nieuwgebouwde of reeds bestaande woningwetwoningen aan de bewoners in eigendom kunnen worden overgedragen. Deze regeling mag ik als bekend veronderstellen. Hiermede is de mogelijkheid van een gemakkelijke eigendomsverkrijging voor het geheele land geopend.

Toch hangt ook thans nog het welslagen van het streven naar eigen woningen voor een belangrijk deel af van de medewerking van het gemeentebestuur. Wanneer dit het streven niet gunstig gezind is, zal er waarschijnlijk van het bouwen van eigen woningen weining komen, terwijl de gemeente besturen, die er sympathiek tegenover staan veel zullen kunnen doen om door het bevorderen van den bouw van eigen woningen het peil van de volkshuisvesting ter plaatse te verhoogen.

Enkele gemeenten hebben thans reeds zelfstandig regelingen vastgesteld ter nadere uitvoering van de Rijksregeling. Hiervan mogen een paar voorbeelden worden vermeld.

De gemeenteraad van *Hoeven*, een plattelandsgemeente in Noord Brabant, waar de groote armoede der bevolking het vraagstuk van de verbetering der volkshuisvesting zeer moeilijk maakt, stelde in 1930 een „bouwvoorschotsverordening” vast, welke beoogt van gemeentewege voorschotten te verstrekken voor het bouwen aankopen of verbeteren van eigen woningen. Voor ieder afzonderlijk geval wordt een voorschot uit 's Rijks kas gevraagd krachtens de bovengenoemde circulaire.

Deze regeling onderscheidt de volgende gevallen:

- a. het aankopen van een nog goede woning;
- b. het bouwen van een nieuwe woning;
- c. het aankopen en het verbouwen of verbeteren van een bestaande woning;
- d. het verbouwen of verbeteren van een bestaande, onvoldoende of te kleine woning en eventueel het aflossen van een daarop rustende hypotheek;
- e. het herbouwen of verbouwen van een onbewoonbaar verklaarde woning en eventueel het aflossen van een daarop rustende hypotheek;

f. het aflossen van een op een eigen woning rustende hypotheek.

Het voorschot bedraagt in de gevallen a, b en c niet meer dan 90% van de werkelijke kosten, in de overige gevallen niet meer dan de werkelijke kosten en in geen geval meer dan f 3000.—. Het eigen bezit moet steeds ten minste 10% van het totaal benodigde bedrag uitmaken.

Ten aanzien van de betaling van rente en aflossing gelden de van Rijkswege vastgestelde bepalingen (aflossing in 30 annuïteiten), terwijl ook overigens de voorwaarden van de circulaire als vanzelfsprekend van toepassing zijn.

Ten einde den spaarzin aan te moedigen is de gelegenheid geopend van vroegde aflossing in bedragen van tenminste 10 gulden. Deze bedragen worden beheerd door het gemeentebestuur, dat daarvoor een rente van 4% vergoedt, Zoodra het aldus bespaarde bedrag gelijk is aan het schuldrestant, zal daaruit de contante waarde der nog aan het Rijk verschuldigde annuïteiten worden voldaan.

Deze regeling stemt vrijwel overeen met de Rijksregeling; zij beoogt evenwel de daarin neergelegde gedachten meer tot de eenvoudige bevolking der gemeente te doen spreken en daardoor de toepassing te bevorderen. Om deze reden heeft de Regeering er dan ook in bewilligd, dat bij wijze van proef eenige woningen op den voet van deze regeling zullen worden gebouwd.

Een andere regeling, die vermelding verdient, omdat zij de toepassing der Rijksregeling zal bevorderen, is die, welke bestaat in de gemeente *Krommenie*. De vereniging „de Volkswoning” aldaar, die in 1930 een gemeentelijk voorschot ontving voor den bouw van 40 huurkoopwoningen, heeft ook een regeling ontworpen om van de oudere complexen, 19 woningen gebouwd in 1909, 40 woningen gebouwd in 1912 en 53 woningen gebouwd in 1920, desgewenscht enkele aan de bewoners te verkoopen.

Deze regeling komt in het kort op volgende neer.

De gegadigde voor een eigen woning stort een bedrag van f 200,— waarvoor hem een obligatie wordt verstrekt, waaraan het kooprecht verbonden is.

Indien de koopsom niet contant wordt betaald, zal de overdracht van de woning plaats hebben, zoodra de boekwaarde van de woning  $\frac{1}{3}$  lager is dan de kostende prijs. Tot zoolang wordt de woning op de gewone wijze verhuurd.

Vermindering van de boekwaarde vindt plaats door:

- a. de eerste storting van f 200,—
- b. de jaarlijksche aflossing, begrepen in de te betalen annuïteiten;
- c. tusschentijdsche aflossing, vermeerderd met daarvoor te vergoeden rente.

Voor de nieuw te bouwen woningen beteekent dit, dat, zoodra het nog niet afgeloste deel van het voorschot (het schuldrestant), verminderd met

de onder *a.* en *c.* genoemde bedragen, tot  $\frac{2}{3}$  van den kostenden prijs der woning is gedaald, de woning aan den bewoner in eigendom wordt overgedragen, terwijl het nog verschuldigde gedeelte van den koopprijs als eerste hypotheek op de woning blijft gevestigd totdat het aan het einde van den annuïteitstermijn (30 jaar) geheel is afgelost.

Voor de oudere woningen is de regeling iets meer ingewikkeld, doordat de voorkoopprijs van de in 1909 en 1912 gebouwde woningen hooger en die van de in 1920 gebouwde woningen belangrijk lager is dan de kostende prijs. Deze verkoopprijzen zijn onder goedkeuring van het gemeentebestuur door taxatie bepaald.

In het bovenstaande is een en ander aangestipt over verschillende regelingen inzake eigendomsverkrijging van woningen.

De Nationale Woningraad heeft een Commissie ingesteld, welke zonder twijfel deze materie van alle zijden zal bezien.

Ik spreek de hoop uit dat de arbeid van deze Commissie — gelet op het verlangen, dan nog bij een goed deel der bevolking leeft om een eigen woning te bezitten — ertoe zal bijdragen om de bevrediging van dit verlangen in juiste banen te leiden.

H. VAN DER KAA.

(Volkshuisvesting en Stedebouw)

M  
ini  
ordo  
men  
gem  
D  
blah  
dite  
peng  
dalar  
Ad  
vinci  
Se  
doea  
pemb  
sekoe  
soera  
boeat  
masin  
kiranj  
sendir  
moeat  
Gen  
motief  
boeat  
soemb  
diberil  
ketjil  
barang  
Boe  
karena  
herbag  
Dem  
pekaba  
Satel

## Maleisch Gedeelte.

### Penoeroenan soembangan-soembangan Negri kepada daerah-daerah autonoom.

Menoeroet warta dalam soerat kabar „het Nieuws”, maka pada waktoe ini Adviseur dari Decentralisatie misih merantjanakan soeatoe rentjana-ordonnantie, jang bermaksoed hendak mentjaboet sama sekali ataupoen menoeeroenkan soembangan-soembangan Negri kepada stadsgemeenten dan gemeenten dalam taoen anggaran 1932.

Demikianpoen misti dilakoekan dengan ordonnantie oleh karena djoemblah-djoemblah soembangan Negri boeat daerah-daerah autonoom itoelah ditetapkan dalam ordonnantie pendirian (instellingsordonnantie). Adalah pengharapan, bahwa rentjana tadi akan dikemoekan pada Dewan Rajat dalam boekan December j. a. d.

Adapoen perihal pemotongan soembangan-soembangan Negri bagi provincie-provincie, inilah bisa ditetapkan dengan besluit Goebernoer Djendral.

Sebagaimana telah di wartakan lebih doeloe Pemerintah telah mengirinkan doea wakil ialah toean Strik dan van Steenberg oentoek mengadakan pemitjaraan dengan daerah-daerah autonoom soepaja dapat penghaimatan sekoerang-koerangnja 7 djoeta roepiah. Menoeeroet warta dimana-mana soerat kabar biliau-biliau tadi soedah mengoendjoengi beberapa tempat boeat mengadakan pemitjaraan dengan Pemerintah harian dari masing-masing lokaal ressort. Pemitjaraan-pemitjaraan jang telah diadakan itoe kira-kiranjja soedah berboeah baik. Agar soepaja pemitja-pemitja dapat ketahoei sendiri hatsilnja pemitjaraan-pemitjaraan itoe, maka dibawah ini kami moeatkan dengan setjoekoepnja warta-warta dibeberapa soerat kabar.

*Gemeente-gemeente besar.* Sepandjang warta Aneta (termoeat dalam Locomotief) maka gemeente-gemeente jang besar telah dapat pemberian taoe boeat sementara dari Pemerintah, bahwa dalam taoen 1932 soembangan-soembangan tetap — begitoen soembangan-soembangan accres tidak akan diberikan pada gemeente-gemeente jang besar, sedang gemeente-gemeente ketjil djoegalah haroes memperingati bahwa soembangan-soembangan tadi barangkali tidak akan diberikannja.

Boeat gemeente Batavia soembangan tetap itoe besarnja  $\frac{1}{2}$  miljoen. Oleh karena itoe maka terpaksalah gemeente itoe tidak akan bisa mengerdjakan berbagi-bagi pakerdjaän.

Demikianlah boenjinja telegram Aneta, akan tetapi sampai ini waktoe pekabaran itoe beloem ditrima oleh Gemeente Semarang.

Satelah diadakan pemitjaän antara toean Strik dan Pemerintah harian

Stadsgemeente Semarang, maka toean Strik mempoenjai kejakinan, bahwa Stadsgemeente ini sekali-kalipoen tidak bisa bekerdja, djika soembangan tetap jang besarnja  $\pm f$  252.000,— tidak dibrikan.

Boeat stadsgemeente terseboet haroeslah dilakoeken roepa-roepa kehaimatan, soepaja menoetoep kekoerangan penerimaän wang  $\pm f$  192.000,— lantaran accres — uitkeering ditjaboet sama sekali.

#### *Kaboepaten Semarang.*

Djoegalah dengan voorzitter Raad Kaboepaten Semarang toean Strik telah memboeat pemitjaraan. Soal jang teroetama dikemoekakan jaitoe tentangan pengoerangan toelage dari Pemerintah pada Kaboepaten,

Pengoerangan itoe kira-kira akan berdjoemblah f 12.000,—, hingga lantaran mana Madjelis Koemetir mesti memboeat begrooting baroe boeat taoen 1932 dan agar bisa mendapat ketjotjokan, tentoe sadja akan dilakoekan penghaimatan dimana perloe. Pengoerangan itoe akan bisa di dapatkan, djika pakerdjaan-pakerdjaan baroe jang akan di kerdjakan dalam taoen 1932, tidak dilakoekan. Mitsalnja tempat pemotongan di Oengaran, jang akan di bangoenkan dalam taoen 1932, tidak dikerdjakan dalam itoe taoen tetapi di poendoerkan sadja. Berhoeboengan dengan pengoerangan tadi Regentschap bakal trima soembangan jang djoemblahnja hanja f 44.000,—. Dalam rentjana anggaran 1932 djoegalah soedah di itoeng penoeroenan gadjih pegawai-pegawai dengan 10 % menoeroet pelatoeran Negri. Demikianlah berita dalam Locomotief.

#### *Kaboepaten Karanganyar.*

Djoegalah toean Strik dan van Steenbergem telah memboeat pemitjaraan dengan boepati dan koemetir-koemetir soepaja dapat menoeroenkan soembangan tetap oentoek pakerdjaan-pakerdjaan jang tentoe. Penoeroenan toe boeat sementara ditetapkan f 15.000,—.

Menoeroet begrooting Negri soembangan itoe telah ditetapkan f 63.679,— sehingga Regentschap akan menerima tjoema f 48.679,— (Loc.).

#### **Anggaran Dewan Kaboepaten Garoet.**

Pada persidangan raad tertanggal 30 September jl., telah ditetapkannja anggaran boeat taoen 1932.

Adapoen anggaran keloearan besarnja f 215.177,—. Oentoek afdeeling I, Pemerintah dari Regentschap disediakan wang f 20.077,— ; oentoek afdeeling II, pakerdjaän oemoem jang tidak masoek dalam afdeeling-afdeeling jang berikoet f 96.729,— oentoek afdeeling III, pendjaga kebersihan f 6.200,— ; oentoek afdeeling IV, pendjaga kebakaran f 1.339,— ; oentoek afdeeling V, penerangan djalan f 8.050,— ; oentoek afdeeling VI, koeboeran oemoem f 960,— ; oentoek afdeeling VII oeroesan adegan f 4.410,— ; oentoek afdeeling VIII, peroesahaän pasar f 17.169,— ; oentoek afdeeling IX, tempat pedjagalan

f 1.82  
oento  
adatre  
dan f  
tidak  
f 125,  
oentoe  
oentoe  
(pemi  
oentoe  
toerist  
afdeeli  
djanga  
afdeeli  
Ang  
1, voo  
padjek  
onderd  
djoela  
onderd  
f 1.600  
onderd  
dari pa  
f 10.00  
dan 15  
nerimaa  
clameve  
onderde  
pasar d  
onderde  
mengoer  
deel 27  
opcenter  
31, pen  
33, toer  
Berho  
jang teta  
tadi har  
Berhoe  
telah toe  
„Bersa  
Pada

f 1.820,— ; oentoek afdeeling X, memeriksa chewan dan daging f 1.800,— ; oentoek afdeeling XI subsidie-subsidie kepada Locale Belangen, commissie adatrecht di Negri Ollanda, Wegenvereeniging Blindeninstituut Bandoeng, dan kepada Vereeniging boeat memberi peladjaran kepada anak-anak jang tidak bisa mendengar atau bitjara masing-masing f 25,—, mendjadi djoemblah f 125,— ; oentoek afdeeling XIII, pesanggrahan-pesanggrahan f 1.143,— ; oentoek afdeeling XIV, daja oepaja boeat memadjoekan kesehatan f 8.187,— oentoek afdeeling XV, daja-oepaja boeat memadjoekan penghidoepan rajat (pemilihaän chewan, membetoelkan pakerdjaän<sup>2</sup> desa d.l.l.) f 875,— ; oentoek afdeeling XVI, daja oepaja oentoek memadjoekan kedatangan toeristen f 300,— ; oentoek afdeeling XVIII, aer leiding f 34.523,— ; oentoek afdeeling XIX, pembajaran leening f 3090,— ; oentoek afdeeling XX toendjangan Regentschap kepada Europ. Locaal pensioenfonds f 6.012,— ; oentoek afdeeling XXIII, lain-lain keloearan jang tidak terdoega f 3.578,— ;

Anggaran penerimaan djoemblahnja f 228.157,— diantara mana onderdeel 1, voor, deelig saldo dari taoen 1930 dapat ditaksir f 827,— ; onderdeel 2, padjek keramaian oemoem f 6.000,— ; onderdeel 3, padjek andjing f 400,— ; onderdeel 4, padjak penerangan djalan f 1.000,— ; onderdeel 5, padjak pendjoealan minoeman keras f 1.400,— ; onderdeel 6, padjak kendaraan f 12.000,— ; onderdeel 7, padjak pendjoealan petasan f 3.500,— ; onderdeel 8, rooigelden f 1.600,— ; onderdeel 9, penerimaan dari keuring chewan dan daging f 1.600,— ; onderdeel 10, penerimaan dari pedjagalan f 3.000,— ; onderdeel 11, penerimaan dari pasar-pasar f 65.000,— ; onderdeel 12 penerimaan dari tempat mandi f 10.000,— ; onderdeel 13, penerimaan dari pesanggrahan f 400,— ; onderdeel 14 dan 15 penerimaan dari peroesahaan waterleiding f 28.400,— ; onderdeel 16 penerimaan dari badplaats Sanding f 1.000,— ; onderdeel 17, penerimaan dari Reclameverordening f 500,— ; onderdeel 18, penerimaan dari koeboeran f 1.500,— ; onderdeel idzinan memakai djalan f 500,— ; onderdeel 24, soembangan pasar-pasar desa Tjibatoe dan Leuwigoong boeat pemeliharaan djalan f 750,— ; onderdeel 25, soembangan onderneming Tjiboegel dan Nandjoengdjaja boeat mengoeroes djalan desa jang diambil over oleh regentschap f 2.000,— ; onderdeel 27 pendapatan sarang boeroeng f 500,— ; onderdeel 30, penerimaan 6 % opcenten dari inkomsten dan personeele belasting f 9.000,— ; onderdeel 31, penerimaan dari opcenten verpondingsbelasting f 12.000,— ; onderdeel 33, toendjangan jang tentoe dari Negri f 57.616,—.

Berhoeboeng dengan kehendak Pemerintah akan mengoerangi toendjangan jang tetap boeat taoen 1932, maka terpaksalah begrooting jang telah disahkan tadi haroes dirobah dan ditetapkan poela.

Berhoeboeng dengan ini, maka atas nama Madjelis Koemetir, boepati telah toelis pada raad demikian :

„Bersama ini, saja dengan hormat memberi tahoekan jang tertoeelis dibawah ini:  
Pada waktoe menetapkan begrooting boeat tahoen 1932 dalam vergadering

dari Raad tt. 30 September 1931, dalam begrooting penerimaan telah disediakan sedjoemblah f 57.616,— sebagai toendjangan jang tetep dari Negri, toendjangan mana menoeroet penoendjoekan dari P. Toean Gouverneur Djawa Barat dalam soerat tt. 12 Augustus 1931 No. R Gar 2/18/1, ditetepken seperti berikoet:

|                                                       |   |          |
|-------------------------------------------------------|---|----------|
| Toendjangan jang tetep boeat 1932 . . . . .           | f | 61.018,— |
| Berhoeboeng dengan penghematan dari Negri, dikoerangi | f | 3.402,—  |
| Tinggal . . . . .                                     | f | 57.616,— |

Sesoedahnja ditetepkan begini, maka Pemerintah mewartakan pada Locale ressorten dan zelfstandige gemeenschappen jang beroeang sendiri, bahwa keadaan wang dari Pemerintah jang dari sehari ke sehari mangkin djelek (moendoer) telah memaksa padanja boeat meneroeskan penghematan lebih landjoet dan lantaran itoe Pemerintah terpaksa mengoerangi toendjangan Negri lebih banjak dari sekarang dan barangkali sama sekali menjaboet toendjangannja.

Boeat Regentschap Garoet, basarnja pengoerangan itoe bermoela akan ditetepkan f 23.000,—, akan tetapi sesoedahnja diadakan pembijtaraan antara College van Gecommitteerden dan Toean Strik, ambtenaar dari Decentralisatiekantoor jang dioetoes oleh Pemerintah boeat oeroesan ini, maka pengoerangan itoe ditoeroenkan mendjadi f 22.000,— sehingga Regentschap Garoet hanya akan menerima toendjangan f 61.018,— f 22.000,— = f 39.018,—, djadi boekan f 57.616,— seperti moela<sup>2</sup> ditetepkan.

Begrooting terseboet diatas boeat tahoen 1932 jang oleh Raad telah ditetepkan dengan soerat tt. 3 October 1931 No. 1744/10/RR telah diatoerkan pada College van Gedeputeerden boeat disjahkannja

Akan tetapi oleh karena begrooting penerimaan sekarang dikoerangi dengan f 18.598,—, tentoelah begrooting keloearan tida bisa ditetepkan f 228.157,— lantaran sebaliknya dari ini hanya ada taksiran penerimaän f 209.559,—.

Berhoeboeng dengan itoe, College van Cecommitteerden dan saja berpendapatan, baik sekali djika begrooting jang beloem disjahkan itoe dimoehoenkan pada College van Gedeputeerden soepaja dikembalikan akan soepaja bisa ditetapkan lagi.

Pertama haroeslah diberitahoekan pada Raad, jang berhoeboeng dengan pengoerangan dari toendjangan itoe, terpaksa sekarang gadjih<sup>2</sup> dari regentschapsambtenaren dan beamtben boeat sementara waktoe dikoerangi dengan 10% dan pengoerangan ini djoega dikenakan pada gadjih<sup>2</sup> jang koerang dari f 50,—. Verordening tentang pengoerangan gadjih ini diatoerkan pada Raad dengan soerat tt. 31 October 1931 No. 27 boeat ditetapkannja.

Lantaran itoe saja dengan hormat memvoorstelkan soepaja menetepkan begrooting Penerimaän dan Keloearan boeat tahoen 1932 dengan robahan<sup>2</sup> seperti tertoealis dalam lampiran ini.

Pem  
Seba  
pada  
dibawa  
1. I  
kemoed  
mengac  
gawai<sup>2</sup>  
pertama  
bermak  
2. 7  
ditentoe  
pegawa  
dahoele  
3. A  
doeloe,  
merobal  
mikian  
ngan ta  
lain jang  
negeri j  
4. H  
bisa dib  
lain atai  
sekali ti  
baroelah  
Pemerin  
5. To  
sikap h  
pegawai  
dan peg  
goengan  
6. To  
mengada  
boengan  
gawai-pe  
pegawai  
ataupoen  
mendjaba  
dari dien  
7. Ad  
mempoer

### **Pemerintah dan pegawai daerah<sup>2</sup> autonoom.**

Sebagaimana telah diwartakan dengan telegrafisch, Pemerintah telah toelis pada provincie<sup>2</sup>, kaboepaten<sup>2</sup>, stadsgemeenten dan locale ressorten seperti dibawah ini:

1. Berhoeboeng dengan kelebihan pegawai<sup>2</sup> pada ini waktoe dan di hari kemoedian, disebabkan oleh penghaimatan formatie<sup>2</sup>, Pemerintah terpaksa mengadakan pelatoeran<sup>2</sup> oemoem jang bermaksoed akan mengoerangi pegawai<sup>2</sup> negeri. Pemerintah telah mengadakan teroetama doea atoeran, jang pertama bermaksoed mengoerangi angkatan<sup>2</sup> pegawai baroe dan kedoea bermaksoed mengoerangi pegawai lama dengan setjepat-tjepatnja.

2. Tentangan mengangkat pegawai, maka oleh Goebornoer Djendral telah ditentoekan bahwa angkatan pegawai tetap dan boeat sementara begitoe poen pegawai maand- dan daggelder atapoen lain-lainnja, haroeslah diberentikan dahoe loe.

3. Apabila ada lowongan-lowongan haroeslah teristimewa diselidiki lebih doeloe, apakah lebih baik lowongan itoe tidak diisi sadja, mitsalnja dengan merobah organisatie atapoen menjingkatkan pelatoeran bekerdja. Djika demikian ini tidak bisa kedjadian, maka haroeslah dioesahkan apakah lowongan tadi bisa diisi dengan mengangkat pegawai-pegawai dari dienst negeri lain jang bisa dikoerangkannja, atapoen dengan mengangkat pegawai-pegawai negeri jang ada didalam wachtgeld atau didalam non-activiteit.

4. Hanjalah djika kepentingan mengisi lowongan beralasan koeat dan bisa diboektikan poela, bahwa angkatan pegawai-pegawai negeri dari dienst lain atapoen angkatan wachtgelders dan pegawai-pegawai non-actief sama sekali tidak bisa kedjadian, maka angkatan pegawai dari loear dienst negeri baroe lah bisa dilakoekan, asal sadja hal ini seoemoemnja dapat idzinnja Pemerintah lebih doeloe.

5. Tentangan hal pengoerangan pegawai<sup>2</sup> negeri, Pemerintah telah bersikap hendak memberi toedoehan-toedoehan baroe boeat doea golongan pegawai-pegawai, ialah pegawai-pegawai jang soedah mempoenjai pensioen dan pegawai-pegawai istri jang bersoeami dan jang tidak mempoenjai tanggoengan roemah tangga (niet-kostwinsters).

6. Tentangan golongan jang pertama wakil negeri menganggap perloe mengadakan pelatoeran bahwa seoemoemnja — terketjoeali djika berhoeboengan dengan kepentingan dienst telah dikoeasakan boleh menahan pegawai-pegawai itoe — officier-officier jang soedah dipensioen dan pegawai-pegawai bangsa Europa biasa jang soedah mendapat pensioen normaal atapoen lebih tinggi, biarpoe diangkat tetap dalam djabatan biasa mae poen mendjabat pangkat-pangkat demikian boeat sementara, haroeslah keloe dari dienst negeri paling achir tanggal 31 December 1931.

7. Adapoen tentangan pegawai<sup>2</sup> istri jang bersoeami dan jang tidak mempoenjai tanggoengan roemah tangga, maka haroeslah diperhatikan azas

berikoet. Dimana kehematan pegawai bisa dilakoekan, maka pertama-tama pegawai<sup>2</sup> istri tadi haroeslah dilepas, demikianpoen haroes ditimbang satoe-satoenja hal sendiri-sendiri.

8. Berhoeboengan dengan keadaan, bahwa adalah beberapa pegawai jang berada dalam dienst pemerintahan lokaal, maka soedah barang tentoe pelatoeran<sup>2</sup> jang telah diadakan oleh Pemerintah hanjalah berhatsil, djika daerah<sup>2</sup> autonoom djoegalah melakoekan atoeran jang sama terhadap kepada pegawai negeri jang berada dalam dienstnja. Oleh karena itoe, maka Pemerintah Agoeng mengharap dengan sangat soepaja pemerintah<sup>2</sup> dari daerah<sup>2</sup> autonoom sebisa-bisa haroeslah bersikap seperti Pemerintah Agoeng terhadap kepada pegawai<sup>2</sup>nja dalam hal mengangkat pegawai baroe dan mengoerangi pegawai<sup>2</sup>nja.

9. Mendjadi djoegalah daerah-daerah autonoom haroes bersikap, bahwa hanjalah dalam hal jang terpenting sadja daerah<sup>2</sup> itoe boleh menerima pegawai baroe, jang beloem pernah masoek dalam dienst Negri atapoen dienst daerah autonoom. Djika angkatan pegawai baroe itoe soenggoeh<sup>2</sup> penting, maka sepanjang perasaan Pemerintah haroeslah daerah-daerah itoe menjelidiki doeloe, apakah sekiranya diantara pegawai<sup>2</sup> Negri dan lain daerah autonoom jang kelebihan adalah seorang pegawai jang patoet diangkat. Dalam hal itoe, maka haroeslah diperhatikan pendirian, bahwa pegawai-pegawai Negri jang soedah mendapat pensioen dan dilepas karena kehaimitan, itoelah tidak boleh ditrima dalam dienst pemerintahan lokaal, apabila lowongan jang terboeka bisa diisi dengan mengangkat pegawai Nergi jang misih berada dalam dienst.

10. Perihal melepas pegawai-pegawai jang soedah mendapat pensioen, maka Pemerintah merasa djoega keberatan-keberatannja — teristemewa bagai daerah-daerah autonoom jang ketjil — apabila daerah-daerah autonoom haroeslah bersikap seperti Pemerintah terhadap kepada officier<sup>2</sup> dan pegawai-pegawai bangsa Europa biasa.

11. Akan tetapi Pemerintah mengarap dengan penoeh pengharapan, bahwa tentangan melepas pegawai-pegawai jang soedah mendapat pensioen dan pegawai-pegawai istri jang tidak mempoenjai tanggoengan roemah tangga oleh daerah-daerah autonoom, haroeslah daerah-daerah ini memperhatikan pelatoeran oemoem, ialah bahwa, djika perloe diadakan kehaimitan maka seharoesnjalah pegawai-pegawai terseboet misti dilepas lebih doeloe (salinan dari Locomotief).

Een  
belastin  
belastin  
„Veror  
tegelijk  
nu na  
inkomst

Wanr  
ingetrok  
recht o  
ontleent  
eigen h  
belasting  
getroffer  
omdat c

De or  
nog me  
met ope  
schrever  
De ju  
van ope

„(1)  
„(2)  
„ning to  
„raadsbe  
„goedgel  
„afgekon  
„gelde h

A. hu  
een verze  
door hem  
verhuurd  
te doen p  
van deze  
Ons an

## Vragenbus.

Een gemeente heeft met ingang van 1 Januari 1929 de eigen inkomstenbelasting vervangen door een heffing van opcenten op de Landsinkomstenbelasting. De raad der bedoelde gemeente heeft daarvoor vastgesteld een „Verordening tot heffing van opcenten op de Landsinkomstenbelasting” en tegelijkertijd ingetrokken de verordening, die de eigen heffing regelde. Kan nu na 1 Januari 1929 nog vastgesteld worden een aanslag in de eigen inkomstenbelasting over het jaar 1928?

Wanneer de verordening, die de eigen heffing regelde, zonder meer is ingetrokken kan een aanslag over 1928 niet meer opgelegd worden. Het recht om belasting te heffen, dus om belastingaanslagen vast te stellen, ontleent de raad aan de belastingverordening. Waar hier de verordening eigen heffing ingetrokken is, is die verordening en daarmee het recht om belasting te heffen vervallen. Ook kan de betrokken persoon niet over 1928 getroffen worden met gemeentelijke opcenten op de landsinkomstenbelasting, omdat de betreffende verordening eerst in werking trad op 1 Januari 1929.

De onmogelijkheid om bepaalde personen in gevallen als bovenvermeld nog met een gemeentelijke inkomstenbelasting (hetzij eigen heffing, hetzij met opcenten) te treffen zal in het algemeen wel moeten worden toegeschreven aan een fout van den redacteur der verordening.

De juiste redactie van het laatste artikel van de „Verordening tot heffing van opcenten op de Landsinkomstenbelasting” had moeten luiden als volgt:

### Artikel . . . . .

„(1) Deze verordening treedt in werking met ingang van 1 Januari 1929.

„(2) Bij de inwerkingtreding van deze verordening vervalt de Verordening tot heffing van de gemeentelijke inkomstenbelasting, vastgesteld bij raadsbesluit van . . . . .

„goedgekeurd bij besluit van den Gouverneur-Generaal van . . . . . ,

„afgekondigd in . . . . . behoudens voor de bij die verordening geregelde heffingen over belastingjaren, voorafgaande aan het jaar 1929”.

J.

A. huurder — bewoner van een huis dient bij het Gemeentebestuur in een verzoek om vergunning tot het bouwen van een bediendenkamer op het door hem gehuurde perceel. Het is den burgemeester bekend, dat de eigenaar-verhuurder van het perceel den huurder toestemming om bedoelden bijbouw te doen plaats hebben, heeft geweigerd. Mag de burgemeester nu op grond van deze wetenschap de vergunning weigeren?

Ons antwoord luidt onvoorwaardelijk ontkennend. De burgemeester heeft

bij zijn beslissing slechts na te gaan of een bepaalde verordening zooals bouwverordening, situatie-verordening zich tegen den beoogden bouw verzet. Hij behoeft geenszins na te gaan of de aanvrager op grond van zijn rechten op het perceel wel de bevoegdheid tot bouwen heeft. Aldus is voor Nederland in gelijken geest beslist bij Koninklijk Besluit van 23 Augustus 1928 (Weekblad van Gemeentebelangen No. 36). Een Gemeentebestuur weigerde een bouwvergunning, omdat in een acte van verkoop was bepaald, dat op den bij die overeenkomst door de gemeente verkochten grond niet gebouwd mocht worden.

De Kroon hield de gemeente in haar vernietigingsbesluit voor, dat Burgemeester en Wethouders bij het verleen en weigeren der vergunningen ex. art. 5 der Woningwet hebben te waken voor het openbaar belang, dat de wetgever in de volkshuisvesting heeft gezien; dat de betreffende vergunning burgerrechtelijke rechten en verplichtingen onaangetast laat en het niet in overeenstemming is met het karakter en de bestemming van die vergunning, dat de beslissing daarover met zoodanige rechten en verplichtingen rekening houdt.

J.

---

## Personalia.

### Benoemd:

tot burgemeester van Makasser, G. H. J. Berckenkamp, secretaris van den Raad van Departementshoofden.

### Verkozen:

tot leden van den stadsgemeenteraad van Pekalongan, van Riel en Reintgens.  
tot lid van den stadsgemeenteraad van Meester-Conelis, J. P. Pattipeilohy.

---

## Officieele Mededeelingen.

Op het rondschrijven van het Dagelijksch Bestuur inzake het houden van een spoedcongres der Vereeniging om den toestand te bespreken of het zenden van een request aan de Staten-Generaal in Nederland ter bepleiting van de belangen der Locale Raden, werden ruim een 50-tal antwoorden ontvangen. De meerderheid dezer antwoorden was zoowel tegen het congres als tegen een request, waarom het Dagelijksch Bestuur besloot tot geen van beide over te gaan.

Het hoofdmotief, waarom men in vele gevallen tegen handelend optreden

was, l  
overga  
een co  
speelde  
de toel  
de Reg  
Gouver  
gedach  
voor L  
dat de  
chauvin  
Een  
orgaan  
Locale  
worden  
kring n  
Moge  
van de  
ressorte  
is geple  
in deze

De co  
wordt h  
wordt g  
De leu  
het orga  
Copij  
verschijn  
copy vo

Het B  
volgt: G  
Peningn  
te Batav  
Wesselin  
Wolzogen

was, bestond in de gedachte, dat de Regeering slechts noodgedwongen overgaat tot de maatregelen, die zij treft en dat aan dien nood, noch door een congres noch door een request iets is te veranderen. Daarnevens echter speelden ook eenige bijgedachten een rol, die het Dagelijksch Bestuur in de toekomst niet onbesproken mag laten. Zoo de gedachte, dat alles, wat de Regeering doet, goed overwogen is, zoodat elke handeling van het Gouvernement een uiting zou zijn van opperste wijsheid. Zoo de andere gedachte, die in den laatsten tijd meer opduikt, als zou de Vereeniging voor Locale Belangen uitsluitend wezen een studievereeniging. En ten derde, dat de Vereeniging er voor moet waken den schijn op zich te laden een chauvinistisch getinte vakvereeniging te wezen.

Een en ander zal binnenkort meer uitvoerig bespreking vinden in het orgaan en mogelijk op het a. s. Congres, want voor alles moet ook in de Locale Raden bedoeling en beteekenis onzer Vereeniging duidelijk begrepen worden. Dat de couranten eens mistasten is verklaarbaar, doch in eigen kring mag in dit opzicht niet anders dan helder begrip bestaan.

Moge voorts deze zeer loyale houding van de meerderheid der Voorzitters van de Locale Raden de Regeering niet meer doen vragen van de autonome ressorten dan beslist noodzakelijk is. Dat er tenminste een begin van overleg is gepleegd door de bezoeken van den Heer Strik stemt wel tot verheugenis in dezen overigens zoo zwaren tijd.

---

*Het Dagelijksch Bestuur,*

---

De contributie der leden bedraagt f 15,— per jaar. Over de contributie, wordt halfjaarlijks beschikt, tenzij aan den Penningmeester het verzoek, wordt gedaan de contributie over kortere termijnen te verdeelen.

De leden ontvangen het orgaan kosteloos. De abonnementsprijs voor het orgaan bedraagt f 15,— per jaar, halfjaarlijks te voldoen.

Copij voor elk nummer van dit tijdschrift, dat op den 1sten der maand verschijnt, wordt ingewacht uiterlijk op den 20en der voorafgaande maand, copy voor het nummer van den 16en uiterlijk op den 5en der maand.

---

Het Bestuur der Vereeniging van Locale Belangen is samengesteld als volgt: G. de Raad, Voorzitter H. J. Drost, Secretaris, F. W. M. Kerchman, Penningmeester te Semarang, H. I. Bussemaker te Soerabaia, A. Meyroos te Batavia, R. Slamet te Semarang, M. Soetardjo te Grisse, Mr. J. M. Wesselink te Medan, R. A. A. Wiranata Koesoema en Ir. J. E. A. von Wolzogen Kühr, beiden te Bandoeng.

---

In het  
maatreg  
zwaarde  
donkere  
voorkom  
gezet. H  
enkele g  
meerdere  
waardeer  
Tot o  
Heer Ri  
delen ni  
ten voor  
men in  
krijgen v  
willen z  
ontvange  
Deze  
men, zie